

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Faculty of Romance and Germanic Philology
Linguistics and Translation Department

Translation project:
Rendering Coming-of-Age Memoir American Realia of 1960s and 1970s in
Ukrainian: The Case of Chris Rush's *The Light Years*

Перекладацький проєкт:
Відтворення реалій Америки 1960-1970-х рр. у художній прозі жанру
історії дорослішання (на матеріалі українського перекладу роману Кріса
Раша «The Light Years: A Memoir»)

MA Paper

Nadiia Zavadska
PERm12414d

Цим підписом засвідчую, що надані
до захисту рукопис та електронний
документ є ідентичні
2.12.2025

Чеснокова

Research supervisor:
A.V. Chesnokova, Ph.D.

Kyiv 2025

SUMMARY

The translation project, based on Chris Rush's book *The Light Years*, aims to highlight the peculiarities and asymmetries of source and target cultures in the 1960s and 1970s.

The main objective of the research was to investigate and analyze the rendering of non-equivalent lexical items and notions that are unknown or may pose a difficulty in understanding for the Ukrainian audience. Specifically, the attention was placed on the notions of realia and allusions, which are intertwined in the text. The major challenge was to render such notions in Ukrainian faithfully without compromising their emotional impact, sense, or over-domesticating the text.

The text is saturated with cultural values, everyday objects, clothing styles, piety, and debauchery. The combination of opposing ideological and moral values creates a unique, absurd, and frightening effect that is difficult to convey in the source language.

There are two sections in the project:

The first part of the project is dedicated to the rendering of the chosen target text into the Ukrainian language. The primary goal was to translate accurately and totally immerse readers in the cultural setting.

The second part, in detail, reveals the translation techniques applied to render non-equivalent notions and allusions on the level of lexis.

Key words: translation, translation techniques, realia, lexis, non-equivalent items, American culture peculiarities

АНОТАЦІЯ

Цей перекладацький проект на основі мемуарів Кріса Раша «The Light Years », має на меті висвітлити особливості та різницю української та американської культур у 1960-х та 1970-х років.

Головною метою дослідження було дослідження та аналіз перекладу нееквівалентних лексичних одиниць та понять, які є невідомими або можуть викликати труднощі в розумінні для української аудиторії. Зокрема, увага була зосереджена на поняттях реалій та алюзій, які переплітаються в тексті. Головним завданням було передати такі поняття українською мовою вірно, не погіршуючи їх емоційного впливу, сенсу та не надто адаптуючи текст.

Текст насичений культурними цінностями, предметами повсякденного вжитку, стилями одягу, побожністю та розпустою. Поєднання протилежних ідеологічних та моральних цінностей створює унікальний, абсурдний і страхітливий ефект, який важко передати мовою оригіналу.

Проект складається з двох частин:

Перша частина проекту присвячена перекладу обраного тексту українською мовою. Головною метою було точне перекладення та повне занурення читачів у культурне середовище.

Друга частина детально розкриває перекладацькі прийоми, застосовані для передачі нееквівалентних понять та алюзій на лексичному рівні.

У першій частині представлено переклад автора вибраного матеріалу з англійської мови на українську, причому пріоритетним завданням було збереження розважальної функції оригіналу та забезпечення об'єктивності й адекватності перекладу.

Друга частина містить аналіз та обґрунтування адекватності перекладацьких прийомів, використаних у перекладі вибраного матеріалу. У цьому розділі надано пояснення методів і процесу перекладу, а також перекладацьких рішень, включаючи використання прийомів на лексичному та граматичному рівнях, а також зміни та перетворення, що відбулися під час перекладу.

Ключові слова: переклад, перекладацькі прийоми, реалії, лексика, нееквівалентні одиниці, особливості американської культури

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION.....	5
CHAPTER 1. TRANSLATION OF THE LIGHT YEARS BY CHRIS RUSH.....	6
CHAPTER 2. TRANSLATION COMMENTARY.....	56
2.1 Book summary	56
2.2. About the author.....	56
2.3. Text and genre characteristics	57
2.4. Translation techniques in The Light Years	57
CONCLUSIONS.....	69
REFERENCES	70
APPENDICES.....	72
Appendix A	72
Appendix B	73

INTRODUCTION

Translation has been an essential subject of linguistic research for decades. It is primarily serves to reproduce linguistic units expressed in writing in the language of the target audience. However, it is important to note that the role of translation in modern society has undergone a metamorphosis, now encompassing more than just the reproduction of words and sentences. Due to sociocultural, political, and other changes, translation has become a vehicle for culture and an actual means of intercultural communication among readers of different countries, genres, authorial styles, etc. According to several canonical definitions proposed by scholars and translators from around the world, translation is not only a communicative act, but also a blurring of cultural boundaries and borders, a highlighting and transmission of differences, and a contributor to the development of both cultures.

In light of the aforementioned, the main priority of a modern translator, whose task is to create an adequate translation, should be to accurately reproduce linguistic units at different linguistic levels through detailed research in order to form a complete picture in the reader's imagination; convey the author's tone, rhythm, and style; and ensure understanding of cultural features and differences. This requires the translator to immerse themselves in the cultural context and fully understand it. Thus, conducting a translation analysis of the text before starting work and familiarizing oneself with the foreign ideology improve the quality of the translated material and facilitate the translation of alien concepts, references, and allusions.

Similarly, work was carried out on this translation project based on Coming-of-Age memoir *The Light Years* by Cris Rush. The main and most painstaking part of the work was the translation of the selected text material, but the text is distinguished by its rich vocabulary of 1960s and 1970s America, so the linguistic phenomenon under study turned out to be culturally embedded concepts, which we identified as realities and allusions. Such cultural elements in the text, which fall under the definition of non-equivalent vocabulary, form a new space for further research, because the culture, traditions, habits, and way of life of a particular country or society are inexhaustible and can be translated differently depending on the context. Therefore, justifying and defending the chosen equivalents, as well as the translation techniques used in the target language, can be a challenge for the translator and requires deeper study, which makes the topic relevant

Moreover, at present, no scientific works are researching the books or art of Chris Rush, which are filled with flights of fancy and imagination, and also convey the ideology of teenagers and adults at a turning point in culture, bringing novelty to this work. During the project, a detailed analysis of both the original text and the translation was conducted, which proved to be the main challenge.

However, this study is not limited to the translation itself, but also covers the following objectives:- To characterize the source text and outline its cultural and linguistic peculiarities- To identify and classify realia found in the literary work- To analyze translation techniques applied while rendering culture-specific elements

The original text has 68,441 characters and 12,517 words, while the translation has 71,191 characters and 11,314 words, making the translation slightly longer than the original, but this is justified by the peculiarities of word formation in the Ukrainian language.

CHAPTER 1. TRANSLATION OF *THE LIGHT YEARS* BY CHRIS RUSH

IT'S AUGUST.

Flower Boy

We're in the basement, hiding from the heat. I'm in a sweaty heap with my little brothers, Mike and Steve, and two neighbor kids, Becky and Jimmy. We lie on the floor, silent, just the sound of our breathing.

Then I say it: Let's play poison.

The game is invention and I'm prepared. From my shorts I produce a roll of my Life Savers, carefully unspooling the foil wrapper. Slipping a cherry into my mouth, I hand out sublime flavors to my companions: watermelon, pineapple, orange, lime. They suck their candy, serious as cyanide.

We all wait for the inevitable—it won't be long.

It's the summer of '67 and I've just turned eleven. Thin as a matchstick, with a big dollop of blond hair across my brow, I close my eyes, preparing to die. As usual, Becky will be the first to feel the symptoms.

Becky is excitable. She's twelve and a half, with flaming red hair and new boobs. Becky doesn't know how to whisper.

In perfect agony, she calls out, "Help me! Something's terribly wrong!" I say, "What is it, my darling?"

She places my hand on her chest. "Can you feel it? I'm burning up!" she screams. And it's true: her breasts are surprisingly warm.

"I-I can't breathe," she stutters. "Our food was poisoned!"

Taking my hand back from her hot bra, I tremble.

СЕРПЕНЬ

Квітковий Хлопчик

Ми лежимо у підвалі, ховаючись від спеки. Липкі від поту, мої молодші брати, Майк і Стів та двоє сусідських дітей, Бекі та Джімі, розвалилися купою на підлозі. Тишу перериває лише наше дихання.

І тоді я пропоную зіграти в «Отруту».

Це вигадана гра, до якої я завжди готовий. Я дістаю з кишені пакетик льодяників "Лайф Сейверс" і обережно розгортаю один з них. Проковтнувши вишневу цукерку, я роздаю друзякам інші дивовижні смаки: кавун, ананас, апельсин та лайм. Вони смокчуть льодяники з серйозними обличчями, немовби це ціанід.

Ми всі завмираємо в очікуванні неминучого, адже смерть не забариться.

Надворі літо шістдесят сьомого, і мені тільки-но стукнуло одинадцять. І я, худорлявий, як палиця, з великою копною світлого волосся на чолі, готуюсь до смерті. Бекі, як зазвичай, була першою, хто відчув симптоми.

Бекі кльова. Їй дванадцять з половиною, у неї яскраве руде волосся і у неї вже з'явилися цицьки. Бекі не вміє шепотіти.

У шаленій агонії вона кричить:

– Допоможіть! Зі мною щось відбувається!

– Що саме, моя крихітко? – поцікавився я.

– Ти не відчуваєш? Я палаю!

Вона притискає мою руку до грудей. І вони, на диво, дійсно горять. Бекі заїкається.

– Я н-не можу дихати! Нашу їжу отруїли!

Прибравши руку з її гарячого ліфчика, мене почало трусити.

"I feel strange, too. But who would do such an awful thing?"

"The Russians," Mike says.

"Or the Red Chinese!" Steven cries.

My brothers are endearingly bad actors—I'm proud of them for remembering their lines. In the half-light of the basement, I watch them grimace and grin.

"There must be an antidote!" I call out, as I clank through my father's liquor cabinet.

"It's too late for that. Uhhhhh!" Becky becomes hysterical. It's contagious. The five of us drool and twitch and run about, each suffering in our own special way. Steven, at eight, perishes in a torrent of blubbery tears. Michael, a brute at ten, keels over with a maximum of movie violence, convulsing and kicking the table as if drilled by machine-gun fire. Becky's little brother, Jimmy (strawberry curls and good manners), is wistful and understated.

Becky and I are the final act. I embrace her as she goes limp in my arms.

"My darling. Please don't leave me!"

But Becky gurgles and spits and collapses in slow motion. With her last bit of strength, she grabs my Bermuda shorts and pulls them down. In one grand gesture, buxom Becky is gone.

Standing in my underwear, I consider my audience. They sprawl on the floor, eyes pretend-closed, awaiting my soliloquy.

Since I'm already half-dead, I decide to risk a Calvary motif (I'm a good Catholic boy and know my New Testament).

Stretching out my skinny arms, I ask, "Lord, Lord, why hast Thou forsaken us?"

— Зі мною теж щось не так. Але хто б зробив таке жахіття.

— Росіяни. — припустив Майк.

— Або ж китайські комуністи! — заверещав Стівен.

Мої брати — жалюгідні актори, але мене вражає, що вони хоча б пам'ятають свої репліки. У притлумленому підвалі видніються їхні гримаси та посмішки.

— То невже не існує протиотрути?! — вигукую я, оглядаючи бар тата.

— Вже запізно. О-о-о!

Бекі панікує. Це заразно. Усі п'ятеро з нас пускають слюні, корчаться на підлозі і гасають довкола, але кожен страждає по-своєму. Стівен, у свої вісім, гине у потоці гірких сліз, з'ївши чорничну цукерку. Десятирічний грубіян Майкл з усією силою падає на коліна, б'ється в конвульсіях і відстукує ногою по столу так, неначе ми під кулеметним обстрілом. Молодший брат Бекі, Джимі (пшеничні кучері та гарні манери), задумливий і стриманий.

Останніми стаємо ми з Бекі. Вона непритомніє у моїх обіймах.

— Моя люба. Не покидай мене, благаю!

Але Бекі захлинається, плюється та падає на підлогу, немов у сповільненій зйомці. З останніх сил вона хапає мене за шорти і стягує їх донизу. Яке дійство — і цицькастої Бекі не стало.

І ось я в одній спідній білизні, розглядаю свою публіку. Вони, в очікуванні мого монологу, розтягнулися по підлозі з удавано заплющеними очима.

Оскільки мені на цьому світі лишалось недовго, я ризикую і зачитую монолог про шлях на Голгофу (я ж справжній католик і знаю Новий Заповіт напам'ять).

Простягаючи свої худі руки, я запитую:

— Боже мій, Боже мій, чому ж ти нас покинув?

<p>My high voice echoes against the concrete. I improvise: "Dear God, why would You poison Your own children?" Standing in my underwear, beseeching heaven.</p> <p>Before I can pull up my shorts, the lights flick on and, instantly, my parents materialize, their mouths open in horror.</p> <p>Somehow Father Dempsey, pastor of our church, is standing between them. He turns a redder shade than usual.</p> <p>Dad says, "For Christ's sake, Chris, pull up your pants." "We were just playing."</p> <p>"At what?"</p> <p>"Dying."</p> <p>Dad says, "Oh, I can help you with that."</p> <p>Father Dempsey winks at me as I tug up my shorts.</p> <p>Mom sighs—she understands the nature of drama. Mother is very dramatic. Her clothes often veer toward costume.</p> <p>Today, she's wearing her gold I Dream of Jeannie slippers and a chiffon blouse that blooms like a giant orchid. Her hair flips upward, defying gravity—her lips pout, a shade of pumpkin pie.</p> <p>As the other kids scurry upstairs, Mom pulls me aside.</p> <p>"Fainting not enough?"</p> <p>I'm thrilled she remembers.</p> <p>I'D BEEN TEACHING myself how to faint—deeming it, in addition to dying, an important life skill. The trick was getting the little sigh right just before your knees gave out. After perfecting my technique, I'd run to show Mom, the one person who'd understand.</p> <p>She was in the kitchen, cooking dinner, and when I asked if she wanted to see me faint, she put down her wooden spoon and said,</p>	<p>Мій високий голос ехом відбивається від бетону. Залишившись у трусах, я імпровізую, звертаючись до небес:</p> <p>– Боже милосердний, чому ти труїш власних дітей?</p> <p>Перш ніж я встигаю натягнути шорти, у підвалі спалахує світло, і в ту саму мить з'являються мої батьки, з роззявленими від жаху ротами.</p> <p>Якимось дивом отець Демпсі, пастор нашої церкви, також стоїть між ними. Його обличчя здається червонішим, ніж зазвичай.</p> <p>– Заради Бога, Крісе, підтягни штани – попрохав тато.</p> <p>– Ми просто граємося.</p> <p>– У що?</p> <p>– У смерть.</p> <p>– О, можу тобі з цим допомогти.</p> <p>Поки я натягую шорти, отець Демпсі підморгує мені. Мама зітхає. Вона розуміє звідки взялася ця драма. Мама і сама дуже драматична. Її одяг часто нагадує театральні костюми.</p> <p>Сьогодні вона у золотих капцях, як у Джина з серіалу «Я мрію про Дженні», та шифоновій блузці, яка виглядає, як квітуча гігантська орхідея. Її волосся, зачесане догори, кидає виклик гравітації. На її пухких губах відтінок гарбузового пирога.</p> <p>Щойно інші діти втекли нагору, мама відводить мене вбік.</p> <p>– Хіба непритомності недостатньо?</p> <p>Я радий, що вона пам'ятає.</p> <p>Я ВЧИВСЯ втрачати свідомість, вважаючи це, у поєднанні з вмінням помирати, важливою життєвою навичкою. Хитрість полягала у тому, щоб трохи зітхнути перед тим, як ноги підкосяться. Відточивши свою техніку, я біг показати її мамі, єдиній людині, яка б мене зрозуміла.</p> <p>Вона готувала вечерю на кухні, і коли я запитав, чи хоче вона подивитися, як я непритомнію, вона відклала дерев'яну ложку і сказала:</p>
--	--

"Fainting is not a joke. Do you know I fainted in Spain once from too much garlic?"

I had to be hospitalized. If your father hadn't caught me, who knows what would have happened?"

Mom's story went on for quite a while. There was a handsome doctor ("I considered running away with him") and smelling salts ("a diabolic invention!"). My mother was famous for her monologues. I waited patiently, and when she was finished, I said, "So can I faint now?"

"I'm busy. Go faint for your brothers." And then: "We have guests coming tonight." She pointed a lacquered fingernail at me. "I don't want you fainting for any of them."

THE HOUSE OF RUSH was booming.

My parents' cocktail parties careened through the fifties and sixties like a great drunken circus. The whole town came and went. I remember a pastel sea of summer dresses; waiters flying by in black and white, carrying trays of martinis, ten at a time. Booze filled the world with excitement. Everyone danced and laughed, fell over and got up. If ladies landed in the pool, the men jumped in after them. There were sing-alongs and fistfights, bloody noses and slow cigars. And at the end of the night, as Dad helped the last of the guests out to their cars, Mom would get a flashlight and sweep the yard for bodies.

Sometimes, members of the fallen were local priestsmen I respected and looked up to so it was odd to find a cleric facedown in the daffodils.

– Втрата свідомості – це не жарти. Ти знаєш, що одного разу я знепритомніла в Іспанії від переїдання часнику?

Мене довелося госпіталізувати. А от якби твій батько не спіймав мене, хто знає, до чого це б призвело.

Мамина розповідь тягнулась ще досить довго. Там був гарний лікар («з яким я хотіла втекти») і нюхальні солі («диявольський винахід!»). Моя мама славилася своїми монологами. Я терпляче чекав, а коли вона закінчила, запитав:

– Тож, я можу знепритомніти?

– Я зайнята. Йди знепритомнювати перед братами, – відказала мама. – У нас сьогодні гості.

Вона вказала на мене нафарбованим нігтем і промовила:

– Я не хочу, щоб ти втрачав свідомість перед кимось із них.

БУДИНОК РАШІВ процвітав.

Коктейльні вечірки моїх батьків у п'ятдесятих і шістдесятих нагадували великий п'яний цирк. Все місто бродило туди-сюди. Я пам'ятаю купу пастельних літніх суконь, офіціантів, що проходили повз в чорних фраках та білих сорочках, несучи таці з десятьма келихами мартіні за раз. Випивка наповнювала світ приємним хвилюванням. Усі танцювали і сміялися, падали і вставали. Якщо жінки падали в басейн, чоловіки стрибали за ними. Були співи і бої на кулаках, закривавлені носи і неспішне потягування сигар. А наприкінці вечора, коли тато допомагав останнім гостям дістатися до машин, мама брала ліхтарик і прочісувала подвір'я в пошуках тіл.

Іноді серед них були місцеві пастори – люди, яких я поважав і на яких я рівнявся, тому було дивно бачити, як богослужителі борсалися у клумбі з нарцисами обличчям донизу.

I knew that priests weren't like cops, they were never "off duty," but in our house they could let their hair down, as my mother liked to say.

"And their balls," as my father once added.

OF THE SEVEN Rush children, I was in the middle. I grew up when my parents were most fabulous-and most happy. They still believed that the past was firmly behind them. The past was always referred to with some suspicion—and I associated it with a phrase my mother often used:

good riddance to bad rubbish. We rarely saw members of my mother's or father's family. I knew that bad rubbish had something to do with white trash.

By 1967, my two oldest siblings, Chuck and Kathy, were already married with kids. The next person in line was my sister Donna—a contagiously happy sixteen-year-old, leading us all to a better, brighter future. I adored her Vidal Sassoon blunt cut and artful mascara.

And she had her priorities straight: after a star turn as captain of the cheerleading squad, she planned to become a professional model. She'd already done summer training at the Barbizon Modeling School. For the two months of the program, Donna and I had taken a bus to New York City every Saturday. Though I was five years younger than my sister, Mom dubbed me Donna's chaperone. Preparing our outfits took the better part of Friday night.

Я знав, що священики не схожі на копів, вони завжди були “на варті”, але в нашому домі вони могли “скинути тягар”, як любила казати моя мама. “І штани”, як одного разу додав мій батько.

Я БУВ СЕРЕДНІМ з сімох дітей Рашів. Я ріс, коли мої батьки були у розквіті, найгарнішими і найщасливішими. Вони все ще вірили, що минуле залишилося далеко позаду. Про минуле вони завжди говорили з певним скептицизмом, і я проводив паралель з фразою, яку часто казала моя мама: “як добре позбутися мотлоху”. Ми рідко бачилися з родичами з татової чи маминої сторони. Я знав, що мотлох має відношення до білого бидла.¹

У 1967 році двоє старших дітей Рашів, моя сестра Кеті та брат Чак, вже були одруженими та мали своїх дітей. Наступною на черзі була моя сестра Донна, осяяна шістнадцятирічна дівчина, яка була нашим провідником до кращого, світлого майбутнього. Я обожнював її стрижку у техніці Відала Сасуна ²та химерну туш для вій.

Вона вже чітко визначила свої пріоритети: після того, як вона стане капітаном команди чірледерок, вона стане професійною моделлю. Донна вже пройшла літнє навчання в модельній школі «Барбізон». Протягом двох місяців програми ми з нею щосуботи їздили автобусом до Нью-Йорка. Незважаючи на те, що я був на п'ять років молодшим, мама призначила мене супроводжувачем Донни. Більшу частину вечора п'ятниці займала підготовка нашого вбрання.

¹ Зневажливий вислів про білих із нижчих соціальних верств.

² Культовий британсько-американський перукар і бренд догляду за волоссям.

<p>There is a photo of Donna in a peach cashmere wrap, with a taupe fedora and white eye shadow; I'm standing beside her in a glimmer-blue suit and yellow ascot.</p> <p>Together, we'd prance up Fifth Avenue to Barbizon, to the little door where all the girls zoomed in. I'd wave goodbye as Donna disappeared into a world of poise, posture, and pantyhose. I was captivated.</p> <p>On my own, I walked around town in my miniature man-suit, window-shopping. I'd study all the stylish women walking into Saks. Style was a bid for happiness, a kind of hope.</p> <p>On the bus home, Donna and I would page through fashion mags, searching for cool.</p> <p>Frosted lips—yes.</p> <p>Leopard leotards—yes.</p> <p>I watched my sister closely, aped her every move—slowly separating myself from my younger brothers Michael and Steven, who were barbarians, and my baby brother, Danny, just a pet in diapers.</p> <p>IN THE MIDDLE, I floated about freely, yapping to everyone. Once I'd exhausted Donna and my other siblings, I'd start on any adults hanging about. For a long time, I assumed adults knew much more than they actually did. But when I asked them about vampires or continental drift, they looked at me like they had no idea what I was talking about.</p> <p>The time I asked Father Dempsey if he spoke with God, he pretended not to hear me.</p>	<p>Я згадую нашу фотографію: Донна в персиковій накидці, у сірій федорі³ і з білими тіннями для повік; я поруч із нею в мерехтливому синьому костюмі і жовтому шовковому аскоті⁴.</p> <p>Разом ми прогулювалися П'ятою авеню, що вело до школи “Барбізон”, до її маленьких дверей, куди збігалися усі дівчата. Я махав Донні на прощання, коли її поглинав світ врівноваженості, ідеальної постави та колготок. Я був зачарований.</p> <p>Залишившись наодинці, я гуляв містом у своєму мініатюрному чоловічому костюмі та зазірав у вітрини. Я пильно оглядав усіх стильних жінок, які заходили в «Сакс⁵». Стиль був запорукою щастя, своєрідною надією.</p> <p>Дорогою додому, ми з Донною гортали модні журнали, вишукуючи щось круте.</p> <p>Шимерна помада – так.</p> <p>Леопардові купальники – так.</p> <p>Я не зводив очей з сестри, повторював кожен її рух, поволі відокремлюючи себе від молодших братів Майкла і Стівена, які були дикунами, і мого молодшого брата Денні, просто домашнього улюбленця у підгузках.</p> <p>БУДУЧИ СЕРЕДНІМ, я вільно вештався домом, базікаючи з усіма. Коли я докучав Донні чи іншим моїм братам та сестрам, я діставав усіх дорослих, які проходили повз. Довгий час я вважав, що дорослі знають набагато більше, ніж насправді. Але коли я запитував їх про вампірів або дрифтову гіпотезу, вони дивилися так, наче не знали, про що я говорив.</p> <p>Коли я запитав отця Демпсі, чи говорить він із Богом, той зробив вигляд, що не почув мене.</p>
---	---

³ М'який капелюх із полями та загнутою тульєю.

⁴ Широка краватка незвичної форми, що нагадує шарф і зав'язується м'яким вузлом.

⁵ Люксовий американський універмаг.

<p>When I told him I talked to God all the time, he leaned in to whisper. "Maybe that's something you should keep to yourself."</p> <p>Mom, at least, was fun. If I asked her a question, she always answered. She had lots of opinions. In that way, we were similar.</p> <p>"MOM, ARE PAPER FLOWERS PRETTY?"</p> <p>I knew it was a dumb question, but she took the bait.</p> <p>"When your father and I were in Acapulco, children chased us around with paper flowers. Paper flowers and Chiclets! Or they just begged.</p> <p>It was very sad, all their little hands sticking out. Your father got quite teary, said he wanted to adopt every one of them.</p> <p>As if we could just scoop a brown baby off the street! I had to put my foot down. So, no, dear, paper flowers are not pretty. They're cheap."</p> <p>"Oh, because I thought I might make some."</p> <p>"I can't stop you, can Please don't make a mess."</p> <p>WITH TISSUE PAPER, coat hangers, and floral tape, I methodically followed the directions in Family Circle magazine. Soon, a jungle of pink and purple pom-poms overtook my room. Cheerful as an elf, I carried out the two biggest for my mother. Just in from golf, she wore white culottes and a buttercup visor. Before she even got off her sunglasses, I screamed,</p> <p>"Mom, Mom, look-flowers for you!" "That's so sweet. Maybe keep them in your room for now, okay?"</p>	<p>А коли я сказав йому, що розмовляю з Богом постійно, він нахилився, щоб прошепотіти:</p> <p>– Можливо, це те, що тобі варто тримати при собі.</p> <p>З мамою, принаймні, було класно. Якщо я ставив їй запитання, вона завжди відповідала. У неї завжди було безліч ідей. У цьому ми були схожі.</p> <p>МАМО, А ПАПЕРОВІ КВІТИ ГАРНІ?</p> <p>Я розумів, що це дурне запитання, але вона клінула на це.</p> <p>– Коли ми з твоїм батьком були в Акапулько, діти намагалися всучити нам паперові квіти. Паперові квіти і жуйки «Чиклетс»! Або просто просили грошей.</p> <p>Це було так печально, всі ці маленькі рученята, які вони простягали. Твій батько пустив сльозу і сказав, що хоче усиновити кожного з них.</p> <p>Ніби ми могли просто підібрати смугляве дитинча з вулиці! Я мусила наполягти на своєму. Так що, ні, любий, паперові квіти не гарні. Вони дешеві.</p> <p>– Думаєш? А я думав зробити кілька штук.</p> <p>– Я не можу тобі цього заборонити, але, будь ласка, не створюй безлад.</p> <p>ПРИХОПИВШИ СЕРВЕТКУ, вішаки для одягу та флористичну стрічку, я слідував інструкціям з журналу Family Circle. Незабаром буяння фіолетових і рожевих помпонів перетворили кімнату на джунглі. Задоволений, як слон, я приніс мамі дві найбільші квітки. Вона щойно повернулася з гольфу, одягнена в білі кюлоти і козирок з лютиками. Ще до того, як вона встигла зняти сонцезахисні окуляри, я закричав:</p> <p>– Мамо, мамо, дивись, я приніс тобі квіти!</p> <p>– Це так мило. Але хай вони поки побудуть у твоїй кімнаті, гаразд?</p>
---	--

<p>After I'd assembled a dozen or two, I decided I should sell them.</p> <p>At my parents' next bridge party, I strolled from table to table showing off my wares. I wore my black Andy Warhol turtleneck to accentuate the merchandise.</p> <p>Flowers flopped about in various radioactive colors. The adults went quiet.</p> <p>Then old Miss Chester spoke up. "Young man, what on earth are you doing?" She had a voice deeper than dirt. A cigarette dangled in her diamond claw. I smelled whiskey.</p> <p>"I'm selling paper flowers, ma'am-five dollars each. I made them." "Well, good for you."</p> <p>She grabbed her purse.</p> <p>When I got excited as a kid, one of two things happened: I threw up or my voice got very high. At that moment, my voice filled the room like a dentist's drill.</p> <p>"Do you want red, yellow, or pink? I think yellow is best. But this is a fantastic pink! I'm not sure about red, though. It might be too much."</p> <p>My mother had told me that red was questionable after forty.</p> <p>"Yellow is fine." Miss Chester handed me a ten-dollar bill. "It's just so lovely doing business with you," I effused.</p> <p>My father, at a corner table in shirt and tie, looked, for some reason, displeased. "Norma!" he shouted across the room. Mom took charge. "Chris, you're interrupting. Go watch TV."</p> <p>"I have to make change," I said.</p>	<p>Скрутивши десяток-другий, я вирішив, що мені варто їх продати.</p> <p>На наступній вечірці у батьків, де дорослі грали в бридж, я тинявся від столу до столу, демонструючи свої вироби. Я вдягнув чорну водолазку з Енді Ворголом, щоб підкреслити особливість товару.</p> <p>Навколо майоріли квіти різних кричущих кольорів. Дорослі затихли.</p> <p>Нарешті міс Честер промовила:</p> <p>– Молодий чоловіче, а що Ви в біса робите?</p> <p>У неї був голос глибший за океан. Сигарета бовталася в її пазурях, оздоблених діамантами. Я відчув запах віскі.</p> <p>– Я продаю паперові квіти, мем. П'ять доларів за штуку. Я сам їх зробив.</p> <p>– Що ж, молодець.</p> <p>Вона витягла гаманець.</p> <p>У дитинстві, коли я хвилювався, траплялося одне з двох: або мене нудило, або мій голос ставав дуже писклявим. У той раз мій голос зірвався і зазвучав, як стоматологічна бормашина.</p> <p>– Ви хочете червону, жовту чи рожеву? Думаю, що жовта найкраща. Але погляньте на фантастичну рожеву! А от щодо червоної – я не впевнений. Може бути занадто яскраво.</p> <p>Мама казала мені, що червоний колір після сорока – це несмак.</p> <p>– Думаю, жовта підійде.</p> <p>Міс Честер дала мені десять доларів.</p> <p>– З вами так приємно мати справу. – Вигукнув я.</p> <p>Мій батько, що сидів за кутовим столом у сорочці з краваткою і чомусь виглядав незадоволеним.</p> <p>– Нормо! – прокричав він через усю кімнату.</p> <p>Мама вирішила діяти.</p> <p>– Крісе, ти заважаєш. Іди подивися телевізор.</p> <p>– Я винен вам здачу – сказав я.</p>
---	---

My client winked. "Keep it, honey-pants."
I handed her a flower and ran off with my tip.

WITHIN A WEEK, I'd made thirty-five bucks selling to every person who dared walk in our door. My sister Donna ordered two in school colors-blue and white. I was a factory; fake flowers spread to every corner of the house. In a fit of inspiration, I started adding perfume. Three spritzes per flower.

I was using Mom's expensive stuff – Shalimar and Arpège. My brothers, though, acted like my flowers were poisonous. Dad, too.

I didn't understand.

Mom did.

"Honey, how about I buy all your flowers? Every single one."
"Really?"

"Yes, then let's say enough for a while. You need to go outside and get some air. You smell like a lady of the evening. Why don't you jump in the pool?"

"Okay, Mom. Thanks!"

I LOVED OUR POOL.

It was huge – bluer than heaven. Around it, the trees strutted, the roses roared. Finished in '56, our house was my father's masterpiece. Featured in newspapers and fashion shoots, our house was new, new, new!—no attic, no heir looms, no trace of the past.

Every detail was carefully managed by Norma Farrow Rush, the pale-skinned daughter of a taxidermist.

Моя клієнтка підморгнула.
– Залиш собі, сонечко.
Я вручив їй квітку і втік з чайовими.

ЗА ТИЖДЕНЬ я заробив тридцять п'ять баксів, продаючи квіти кожному, хто наважувався зайти у наш дім. Моя сестра Донна замовила дві у кольорах школи – синю і білу. Я працював, наче конвеєр; штучні квіти заповнили усі закутки. У пориві натхнення я почав збризкувати їх парфумом. По три розпилення на квітку.

Я використовував дорогі мамині парфуми – «Шалімар» і «Арпезж». Однак мої брати цуралися їх так, ніби ці квіти були отруйними. І тато теж.

Я не розумів чому.

А мама розуміла.

– Любий, як щодо того, щоб я купила всі твої квіти? Кожну квітку, до останньої.

– Ти серйозно?

– Так, давай ти лишиш цю справу на деякий час. Тобі слід вийти на вулицю і подихати свіжим повітрям. Ти пахнеш, як повія. Чому б тобі не стрибнути в басейн?

– Добре, мамо. Дякую!

Я ЛЮБИВ НАШ БАСЕЙН.

Він був величезний, блакитніший за небо. Навколо нього височіли дерева і буяли троянди. Наш будинок, закінчений у 1956 році, був шедевром мого батька. Про нього писали у газетах і на його фоні робили модні зйомки. Наш будинок був новесеньким, новесеньким, новесеньким! Ані горища, ані барахла, ані жодного сліду минулого.

Норма Ферроу Раш, блідошкіра донька таксидерміста, ретельно опікувалась кожною деталлю.

<p>She no longer had to do any dirty work for her father; The kitchen was immaculate, wrapped in Formica, smooth as snow.</p> <p>And though Mom had dined all over the world, she seemed happiest in her own kitchen, performing for twenty guests in a snug apron and high heels. By some Catholic miracle, her figure improved with each child. Babies, she said, were her beauty secret. Sometimes when Dad was out late at a meeting, I'd sit with Mom at the kitchen table and watch her play cards. She taught me how to win at solitaire-by cheating. She placed each card down with a decisive snap, saying: If you don't cheat, you lose-and what fun is that?</p> <p>Past her makeup and her jewelry, I could always spot the glimmer of sadness. I think she could see me seeing it. She called me "the sensitive one."</p> <p>There were days when Mom was particularly manic, when there was nothing left to cook or clean, no fund-raiser or bridge party. I'd come home from school and she'd say, "Let's go for a spin."</p> <p>Often it was simply a run to the grocery store-but sometimes we'd drive out to an old cemetery in the woods off Route 9, to look at headstones.</p> <p>The names on the stones were not Rush or Farrow.</p> <p>"Who are these people?" I asked my mother.</p> <p>"Old families, long gone," she said. "I love how peaceful it is out here."</p>	<p>Їй більше не доводилося виконувати брудну роботу за батька. Кухня була бездоганною, оздоблена плівкою «Форміка»,⁶гладенька, як сніг.</p> <p>І хоча мама була у ресторанах по всьому світу, на власній кухні вона виглядала найщасливішою, обслуговуючи двадцятьох гостей у куценькому фартушку та на підборах. На якесь католицьке диво, її фігура виглядала краще і краще з кожною наступною дитиною. Вона казала, що діти – це секрет її краси. Іноді, коли тато затримувався на зустрічі, я сидів з мамою за кухонним столом і дивився, як вона розкладає карти. Вона навчила мене, як складати пасьянс обманом. Кожна карта видалавала клацаючий звук, коли вона клала їх на стіл, промовляючи:</p> <p>– Не надуриш – не виграєш – і хто в це грає?</p> <p>За її макіяжем і прикрасами я завжди міг помітити проблиск смутку. Думаю, вона здогадувалась, що я це бачу. Вона називала мене чутливим.</p> <p>Були дні, коли мама була особливо одержимою, коли не залишалося нічого, що можна було приготувати чи прибирати, не було ніякого благодійного вечору чи вечірки. Я повертався зі школи, і вона казала:</p> <p>– Давай прокатимося кудись?</p> <p>Часто це була просто прогулянка до продуктового магазину, але іноді ми їхали на старе кладовище у лісі біля траси 9, щоб подивитися на надгробки.</p> <p>Прізвища на них були не Раш і не Ферроу.</p> <p>– Хто ці люди? – запитував я маму.</p> <p>– Родичі, яких вже давно немає, – сказала вона. – Мені подобається як тут спокійно.</p>
---	---

⁶ Декоративне покриття для меблів і інтер'єрів.

<p>I recall my shock, seeing a marker in which the year of birth and the year of death were the same. The stone read: BORN INTO THE ARMS OF ANGELS. There was no name. Only the word Baby.</p> <p>My mother told me not to mention where we'd been. "What would your father think?"</p> <p>ON THE WAY HOME, Mom would drive past the place she grew up. It wasn't much, just a small apartment over a run-down store.</p> <p>Red neon still flashed above the door: BAIT AND TACKLE. Out front was a life-sized concrete brontosaurus—a New Jersey landmark. I longed for a closer look, but no matter how many times I asked, Mom would never stop.</p> <p>Her father was still living there. Sometimes, I could glimpse him standing behind the counter. Mom, eyes on the road, never once looked toward the shop.</p> <p>I didn't ask about him. Questions of that sort were not encouraged.</p> <p>To Mom, the past was something you sped by—and best to do it at ten miles over the speed limit, in a brand-new white Cadillac.</p> <p>Whoosh! Good riddance to bad rubbish.</p> <p>MOM WAS DEMANDING when it came to other people—and especially hard on the help. Our most recent nanny had been let go for body odor. Her room downstairs had been empty all summer while Mother tried to air out the smell of poverty.</p> <p>One afternoon, I went down and sat cross-legged on the black linoleum.</p>	<p>Я пригадую яким шокованим я був, побачивши надгробок, де рік народження і рік смерті збігалися. На камені було вигравіювано: «НАРОДЖЕНИЙ В ОБІЙМАХ ЯНГОЛІВ». Імені не було. Лише слово «Немовля».</p> <p>Мама просила мене не розповідати, де ми були.</p> <p>– Що подумає батько?</p> <p>ДОРОГОЮ ДОДОМУ мама проїжджала повз місце, де вона виросла. Нічого особливого Просто невелика квартира над занедбаним магазином.</p> <p>Над дверима все ще палахкотіла червона вивіска: «НАЖИВКА І СНАСТІ». Перед входом стояв бетонний бронтозавр у натуральну величину — символ Нью-Джерсі. Я мріяв роздивитися його поближче, але скільки б разів не просив, мама ніколи не зупинялася.</p> <p>Її батько все ще там жив. Іноді я бачив, як він стоїть за прилавком. Мама, не відриваючи очей від дороги, жодного разу не глянула у бік крамниці.</p> <p>Я не розпитував про нього. Такі питання були недоречними.</p> <p>Мама вважала, що варто тікати від минулого, і найкраще це робити на 16 кілометрів швидше, ніж дозволено, у новенькому білому «Кадилаку». Ух! Як добре позбутися старезного мотлоху.</p> <p>МАМА БУЛА ВИМОГЛИВОЮ до інших людей, і особливо вимогливою до прислуги. Нашу останню няню звільнили через те, що вона неприємно пахла. Її кімната внизу була порожньою все літо, поки мама намагалася вивітрити запах злиднів.</p> <p>Одного дня я спустився туди і сів, схрестивши ноги на чорному лінолеумі.</p>
--	--

<p>It was quiet in the basement, and it smelled fine to me. A square of light fell from the high window, landing on the floor like a magic doorway. I thought it was poetic.</p> <p>I was sharing a bedroom with my brother Michael, who was not poetic. I asked Mom if I could move downstairs, claiming I needed greater privacy.</p> <p>"You're eleven," she said. "You don't need privacy. You need supervision."</p> <p>From whom, I wondered.</p> <p>Mom was not much of a supervisor. She regarded her children as her audience and once we'd applauded, we could do as we wished.</p> <p>DAD WAS MORE of a mystery—a dark planet, exerting only vague astrological influence on his offspring. He walked with a limp, a steel brace on one leg from the car crash of '64. He was still strong, though, and steady.</p> <p>He could be quite charming, always ready to amuse guests with a story or a joke. But to a child, to a son, he had nothing to say. He seemed unsure around kids, uncomfortable, even guilty.</p> <p>I knew something bad had happened to him, something that couldn't be talked about.</p> <p>Every Sunday, our family went to church, but Dad went during the week, as well. He went to confession often and took Communion every day. I was intrigued by the idea of his soul-and even more intrigued by the idea of his sin. What could it be?</p>	<p>У кімнаті було тихо, і запах, на мою думку, був нормальним. Світло з вікна під стелею формувало квадрат на підлозі, наче прохід у чарівний світ. Мені вдалося це естетичним.</p> <p>Я запитав у мами, чи можу я переїхати до кімнати покоївки, стверджуючи, що мені потрібно більше власного простору.</p> <p>– Тобі одинадцять, – сказала вона. – Тобі не потрібен власний простір. Тобі потрібен нагляд.</p> <p>Я не зрозумів з якого боку.</p> <p>Мама не була особливою наглядачкою. Вона вважала своїх дітей своєю публікою, і якщо ми аплодували їй, то могли робити все, що забажаємо.</p> <p>БАТЬКО БУВ більшою загадкою – темною планетою, що мала лише невиразний астрологічний вплив на своїх потомків. Він кульгав, бо мав сталеву пластину в одній нозі після автокатастрофи 1964 року. Проте він все ще був сильним і впевненим у собі.</p> <p>Він міг бути досить милим, завжди готовим розважити гостей історією чи жартом. Але дитині, синові, йому було нічого сказати.</p> <p>Йому було некомфортно, біля дітей він поведився невпевнено і навіть почувався винним. Я знав, що з ним сталося щось погане, щось, що не можна було обговорювати.</p> <p>Щонеділі наша сім'я ходила до церкви, але тато ходив і протягом тижня. Він часто ходив на сповіді і щодня причащався. Мене цікавила його душа, а ще більше захоплював його гріх. Що ж це могло бути?</p>
--	--

WHEN AGAIN I BROUGHT UP the idea of my taking the maid's quarters, Mother had already moved on. She was on the phone, talking about Dotty Doone, the golf pro who dressed like a man. As she gossiped, I carried my clothes and records downstairs right in front of her.

Once I'd settled in, I asked my mother about décor.

It was the exact right word. Instantly, she came alive. "You know, I always meant to do something down there. Make a statement. I don't know why the girls we hire don't make more of an effort. Why live in squalor?"

When I suggested we paint, Mom smiled.

"How about a wild yellow? Maybe a marigold the kind of yellow that wants to be orange." "That's me—I'm a yellow who wants to be orange!" "Yes, I know that about you."

Soon we were downtown, looking at swatches—and the next day the basement was reborn. Against black linoleum, marigold was a rocket launch, a flower-power explosion. Inspired by photos of hippie crash pads in Life magazine, I went on to strangle my bookcase with Christmas lights. I taped tinfoil to the ceiling and threw fake fur on the floor.

From a ratty record store in town, I'd procured a black light and the necessary posters; now Jimi and Janis flickered on my wall. When Donna came down, she nodded in approval. She gave me incense and a 45 of Donovan's Mellow Yellow — which I played a thousand times.

One night, I took off my clothes and danced naked, wiggling in the mirror, a daub of Day-Glo on my teenie-weenie. Then, from out of nowhere, there was the sound of static and a God-like voice: What is that horrible odor?

КОЛИ Я ВКОТРЕ ЗАГОВОРІВ про те, що хочу оселитися в кімнаті для покоївок, мама вже займалася своїми справами. Вона говорила по телефону, розповідаючи про Доті Дун, гольфістку, яка переодягалася в чоловіка. Поки вона пліткувала, я на її очах зносив донизу свій одяг і платівки.

Коли я облаштувався, я запитав маму щодо декору.

Це було влучне слово. Вона миттєво ожила.

— Знаєш, я завжди хотіла там щось вигадати. Щось яскраве. Навіть не знаю, чому жіночки, яких ми наймаємо, не докладають більше зусиль. Навіщо жити в убогості?

Коли я запропонував пофарбувати стіни, мама посміхнулася.

— А як щодо шаленого жовтого? Може такий, як чорнобривці? Жовтий колір, який тягнеться до помаранчевого?

— Та це ж я — жовтий, який тягнеться до помаранчевого!

— Так, я знаю, це про тебе.

Незабаром ми були в центрі міста, розглядали зразки фарби, і наступного дня кімната переродилася. На тлі чорного лінолеуму охрові чорнобривці виглядали так яскраво, немов запуск ракети у темному небі, як вибух квіткової енергії. Натхненний фотографіями хіпі креш-педів у журналі «Life», я продовжив прикрашати книжкову шафу різдвяними гірляндами. Я приклеїв до стелі фольгу, а на підлогу кинув килимок зі штучного хутра.

У пошарпаній музичній крамниці я придбав чорну лампу та необхідні плакати; тепер на моїй стіні висіли Джимі та Дженіс. Коли Донна спустилася, вона схвально кивнула. Вона дала мені пахощі і платівку Донована "Mellow Yellow", яку я слухав по колу тисячу разів.

Одного вечора я роздягнувся і танцював голяка, вигинаючись перед дзеркалом, намастивши пах неоновую фарбою. Аж раптом звідки не візьмись з'явився звук статичної електрики і голос, схожий на голос Бога, який мовив: Що це за жахливий запах?

<p>I'd forgotten about the intercom, by which Mother sent commands into the maid's quarters. I pressed the call button. "It's frankincense and myrrh, Mom." I reminded her these rare fragrances had been gifts to the Baby Jesus.</p> <p>"Don't be smart. It smells worse than Nanny's underarms. Open your window. And turn down that screeching."</p> <p>AS TIME WENT ON, Mom tended to forget I was in the basement, burning things and growing up. She never visited and only occasionally intruded by intercom. In the fragrant gloom, I was free to become a weirdo. By day I was a Catholic boy in a plaid uniform. By night I was a freak in a fuzzy vest.</p> <p>Having grown up in a spotless space-age home, I developed an unwholesome desire for all Victorian things. On weekends, I searched yard sales and junk stores for buried treasure. I found mad crystals and silk tassels, tintypes and diaries. I carried home a case of butterflies—each one stabbed through the heart with a pin.</p> <p>It all belonged in my room.</p> <p>In a moment of good cheer, Father Dempsey let me have a life-sized statue of the Virgin Mary I'd found moldering in the church basement.</p> <p>Delivered by two of Dad's workers, Mary seemed content as my roommate. Glass-eyed and gilt-I thought she was beautiful.</p> <p>I played records for her, explained that rock music was a kind of prayer.</p> <p>My search for treasure continued. One Saturday, I walked to Polly's Bric-a-Brac and Fine Furnishings, a disaster of pointless merchandise in an unheated barn. Cupboards and crutches, Bibles and toilets—it was a kind of perfect chaos.</p>	<p>Я забув про домофон у кімнаті, за допомогою якого мама командувала покоївками. Я натиснув кнопку виклику.</p> <p>– Це ладан і смирна, мамо.</p> <p>Я нагадав їй, що ці рідкісні пахощі були дарами для Дитятка Ісуса.</p> <p>– Не пащикуй. Тут смердить гірше, ніж у няні під пахвами. Відкрий вікно. І вимкни цей вереск.</p> <p>МИНАВ ЧАС, і мама почав забувати, що я перебрався вниз, запалюю пахощі і дорослішаю. Вона ніколи не заглядала до мене, і я лише зрідка чув її через домофон. У хмарі темряви і диму від аромапаличок я міг бути диваком і не соромитися цього. Вдень я був католицьким хлопчиком у картатій формі. Вночі я був диваком у пухнастому жилеті.</p> <p>Виріши в бездоганному будинку 1960-тих років, у мене з'явилася нездорова любов до всього старовинного. На вихідних я розшукав скарби на гаражних розпродажах і в антикварних лавках. Я знаходив дивовижні кристали і шовкові китиці, фотографії і щоденники. Я притягнув додому коробку метеликів, кожен з яких був пронизаний шпилькою у саме серце.</p> <p>Все це було частиною моєї кімнати.</p> <p>Одного разу, коли отець Демпсі був у доброму гуморі, він дозволив мені забрати статую Діви Марії у повний зріст, яку я знайшов у підвалі церкви. Марії, яку доставили двоє робітників тата, схоже подобалося бути моєю сусідкою. Із скляними очима і позолотою, вона здавалася такою красивою. Я ставив для неї платівки, пояснюючи, що рок-музика — це свого роду молитва.</p> <p>А пошуки скарбів тривали. Однієї суботи я пішов до магазину «Дрібнички і Вишукані меблі Полі», який був неопалюваною коморою, де продавалася купа непотрібних речей. Шафи і милиці, Біблії і унітази — це був такий собі ідеальний хаос.</p>
---	--

<p>Hoping for gold, I opened an old leather trunk and pulled at a tangle of frilly underwear and faded neckties.</p> <p>Then it flashed: a cape—a pink satin cape!</p> <p>I ran to a cracked mirror and tried it on. Draped across my shoulders, the fabric was blinding, the color obscene. The label said Pucci—the lining a riot of rainbow colors. It was a fashion miracle. I gave old Polly a rumpled dollar and ran.</p> <p>FOR A WEEK, I wandered the neighborhood in my cape, feeling potent and magical, a vampire-saint prowling the earth. In a Transylvanian accent, I asked people: Do you like my Pucci? Neighbor Becky, my partner in poison, refused to answer when I rang her doorbell. My brothers all but disowned me. To other children, my delirious face, emerging from a magenta flame, may have indicated mental illness or clown school. Girls gaped. Boys spit. I carried on.</p> <p>Until Dad spotted me.</p> <p>He stopped his new Thunderbird and put down the electric window. "No fucking way. Get it off."</p> <p>"Dad, I'm Pope John—the Twenty-Third!"</p> <p>"You heard me. Get it off. Now."</p>	<p>Сподіваючись знайти золото, я відкрив старий шкіряний саквояж і витягнув звідти купку мереживної білизни і вицвілих краваток.</p> <p>І раптом я побачив її: накидку, рожеву атласну накидку!</p> <p>Я підбіг до тріснутого дзеркала і приміряв її. Я накинув одержину на плечі, і вона засліпила мене своїм непристойним кольором. На етикетці було написано «Руссі», а підкладка була яскравою, як веселка. Це було модне чудо. Я простягнув старій Полі зім'ятий долар і побіг.</p> <p>ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ я блукав сусідськими дворами у своїй накидці, відчуваючи себе могутнім і чарівним, немов святий вампір, що блукає по землі. З трансільванським акцентом я запитував людей: «Вам подобається моя Руссі?». Сусідка Бекі, моя співниця в «Отруті», відмовилася відповідати, коли я подзвонив у її двері. Брати зреклися мене. Для інших дітей моє здичавіле обличчя, що вириналило з маджентового полум'я, могло бути ознакою психічного захворювання або навчання в школі клоунів. Дівчата витріщалися. Хлопці плювалися. А я продовжував.</p> <p>Допоки тато не побачив мене.</p> <p>Він зупинив свій новенький Форд Тандерберд ⁷ і опустив електричне вікно.</p> <p>— Ні, ні за що. Мерщій зніми це.</p> <p>— Тату, я Папа Іоанн Двадцять Третій!</p> <p>— Ти мене почув. Зніми це. Негайно.</p>
---	---

⁷ Легендарний дорогий американський автомобіль (класика 50–70-х).

<p>The Pucci was banned. Dad wouldn't explain, but later, during an argument with my mother, I heard him use a new phrase.</p> <p>"The boy is a goddamn queer, Norma-it's obvious."</p> <p>"Charlie, don't say that, he just needs a challenge." Mom suggested piano lessons, or archery. "Why don't we call Father Dempsey or one of the younger priests? Maybe they'll know what to do with him."</p> <p>Lying on my bed, I thought: What's a goddamn queer?</p> <p>Eviction</p> <p>MY FATHER'S COMPANY, Charles Rush Construction, built office buildings and town halls, waterworks and missile silos-but Dad was most proud of the churches and schools he built for the Diocese of Trenton.</p> <p>Dad made a fortune serving Our Lord.</p> <p>To show his gratitude, my father entertained the clergy in style.</p> <p>On summer Sundays, a gang of priests could always be found sipping cocktails by the pool (they always stayed for dinner). Father Dempsey, our pastor, was considered "family" and regularly joined my parents on vacation. I'm told that besides gambling and golf, Dad sometimes introduced Father Dempsey to the fairer sex. Charles Rush Inc. won all the church contracts.</p> <p>At St. Ignatius, Father D's church, my parents were high-profile parishioners, an example for all to see. Charlie and Norma Rush marched up for Holy Communion as if collecting a prize. Dad was strong-jawed and blond, handsome as a movie star, and his wife-the brunette bombshell-swung at his side. Down the fashion runway, my siblings and I followed them-hands folded, eyes down. God watching.</p>	<p>Носити «Руссі» мені заборонили. Без жодних пояснень, але згодом під час сварки із мамою тато випалив нову фразу.</p> <p>– Цей хлопчина чортів квір. Нормо, це ж очевидно!</p> <p>– Чарлі, не кажи так, його просто треба чимось зайняти. Уроками фортепіано чи стрільбою з луку. – запропонувала мама.</p> <p>– Чому б нам не запросити Отця Демпсі чи когось з молодих пасторів? Може, вони знають, що робити.</p> <p>Розвалившись на ліжку, я роздумував, хто ж такий чортів квір.</p> <p>Вигнання</p> <p>БУДІВЕЛЬНА КОМПАНІЯ МОГО БАТЬКА, «Чарльз Раш Констракшн», зводила офісні будівлі та ратуші, водопроводи та ракетні шахти, але тато найбільше пишався церквами та школами, які він побудував для єпархії Трентона. Тато розбагатів, прислугуюючи Господу.</p> <p>Щоб висловити свою вдячність, мій батько розважав духовенство з розмахом.</p> <p>Влітку кожної неділі тусовка священиків сиділа біля басейну, попиваючи коктейлі (вони завжди залишалися на вечерю). Отець Демпсі, наш пастор, вважався «членом сім'ї» і регулярно приєднувався до моїх батьків у відпустці. Мені розповідали, що крім азартних ігор і гольфу, тато іноді знайомив отця Демпсі з представницями прекрасної статі. Компанія батька вигравала усі тендери, пов'язані з церквою.</p> <p>У церкві Святого Ігнатія, де служив отець Д., мої батьки були поважними парафіянами, прикладом для всіх. Чарлі та Норма Раш приймали хліб і вино (Святе Причастя), ніби отримували нагороду. Тато був блондином з виразною щелепою, гарним, як кінозірка, а його дружина — фіфою-брюнеткою, яка зависала з ним. Ми з братами та сестрами йшли за ними, неначе по подіуму, склавши руки та опустивши очі. Бог пильнував нас.</p>
---	---

<p>At school, the nuns had explained God to me—heaven and hell, miracles and martyrdom.</p> <p>I loved every juicy bit, both the glory and the terror. Sometimes, I spent lunchtime in the dark church, alone, waiting for God to finally appear. I tried to feel His Holiness, penetrating me like atomic radiation. Closing my eyes, I meditated.</p> <p>God-rays are entering my soul.</p> <p>I could feel their warmth inside me.</p> <p>In church I felt safe. It was the one place where everything moved slowly, and in that slowness there was peace. "Your mind is always racing," my mother used to say—and it was true. But in church I was better, I was calmer. When the nuns saw my piety, I heard them whisper: Maybe God wants this one for Himself ... My dad, born of Irish immigrants, would have been happy to hand over one of his sons to the Church. But my mother, a convert to Catholicism, was descended from Connecticut Puritans. She was much less inclined to give things away.</p> <p>IT WAS SISTER Theresa Ann, a hunchbacked Puerto Rican, who instigated God's Peculiar Plan for Chris. Sister Theresa was no fan of mine. In her sixth-grade classroom, she found my metaphysical enthusiasms difficult to contain. When she called my house to schedule a private consultation with my parents, it was I who picked up—shocked to learn that nuns used telephones.</p> <p>"Am I in trouble, Sister?"</p> <p>"Let me speak to your mother, please."</p> <p>A few days later, when my parents returned from a meeting with the hunchback, they seemed a bit perturbed. I was escorted into the living room for a talk. Dad lit a cigarette.</p>	<p>У школі монахині розповідали мені про Бога — про рай і пекло, чудеса і мучеництво.</p> <p>Мені подобалися найцікавіші частини — слава і жажіття. Іноді я проводив обідню перерву в темній церкві, наодинці, чекаючи, коли нарешті явиться Бог. Я намагався відчувати Його Святість, яка проникала в мене, як радіоактивне випромінювання. Заплющивши очі, я медитував.</p> <p>Божі промені проникали у мою душу.</p> <p>Я відчував їхнє тепло у душі. У церкві я почувався в безпеці. Це було єдине місце, де все рухалося повільно, і в цій повільності був спокій. Моя мама казала:</p> <p>– Твій розум завжди поспішає.</p> <p>І це було правдою. Але в церкві я почувався краще, я був спокійнішим. Коли монахині помічали мою набожність, я чув, як вони шепотіли: «Можливо, Бог хоче забрати його до себе...».</p> <p>Мій батько, син ірландських іммігрантів, був би щасливий віддати одного зі своїх синів Церкві. Але моя мати, яка перейшла в католицизм, була нащадком пуритан з Коннектикуту. Вона була набагато менш схильна щось віддавати.</p> <p>CAME СЕСТРА Тереза Енн, горбата пуерторіканка, ініціювала особливий Божий план для мене. Сестра Тереза не була моєю прихильницею. Коли я був у шостому класі, вона вирішила, що моє захоплення метафізикою важко стримати. Коли вона зателефонувала нам додому, щоб запросити моїх батьків на приватну бесіду, але слухавку підняв я і був шокований, дізнавшись, що монахині користуються телефоном.</p> <p>– Я вляпався у халепу, сестро?</p> <p>– Передайте, будь ласка, слухавку вашій мамі.</p> <p>За кілька днів батьки повернулися з зустрічі з горбатою, і вони здавалися дещо стурбованими. Мене провели до вітальні для розмови. Тато запалив сигарету.</p>
---	---

<p>Mother explained the bad news. "Sister Theresa received your IQ results this week and she's a little concerned."</p> <p>I tried to defend myself, saying how nervous I got during tests.</p> <p>"Stop," my mother said, holding up her hand. "Sister Theresa says the numbers are inappropriately high."</p> <p>She thinks you'll need some sort of special help.</p> <p>I didn't understand.</p> <p>"Sister Theresa says you're an excellent student, but that you constantly interrupt."</p> <p>"How do I—"</p> <p>"You ask too many goddamned questions," my father chimed in. "Calm down, Charlie." Mother turned to me, bland as the moon. "It's just that other children need a chance to learn, Chris-not just you."</p> <p>I tried to defend myself. "I can't help it that other kids are dumb." "Darling, what did I tell you? No one likes a conceited child." "I'm not conceited. I'm just saying—"</p> <p>"Boy, listen to your mother!"</p> <p>I bit my lip, trying not to cry. My parents hated crying.</p> <p>"Chris, this is serious-the test results are really alarming. But your father and I have discussed the problem and we've come up with a great idea."</p> <p>I felt my stomach turn.</p> <p>"The idea is..."</p>	<p>Мама мала погані новини.</p> <p>– Сестра Тереза цього тижня отримала результати твого IQ, і вона трохи стурбована.</p> <p>Я намагався захиститися, кажучи, як я нервував під час тестів.</p> <p>– Припини, — сказала мама, піднявши руку, – сестра Тереза каже, що показники надто високі. Вона вважає, що тобі потрібна якась особлива допомога.</p> <p>Я не розумів.</p> <p>– Сестра Тереза каже, що ти відмінний учень, але постійно перебиваєш її.</p> <p>– Але ж як я...</p> <p>– Ти ставиш занадто багато дурнувятих питань, — втрутився батько.</p> <p>– Заспокойся, Чарлі. Мати повернулася до мене, спокійна, як місячна ніч.</p> <p>– Просто іншим дітям теж потрібно давати можливість вчитися, Крісе, не тільки тобі.</p> <p>Я спробував захиститися.</p> <p>– Я не можу нічого вдіяти з тим, що інші діти дурні.</p> <p>– Любий, що я тобі казала? Ніхто не любить зарозумілих дітей.</p> <p>– Я не зарозумілий. Я просто кажу...</p> <p>– Хлопче, слухай свою матір!</p> <p>Я закусив губу, намагаючись не розплакатися. Мої батьки ненавиділи сльози.</p> <p>– Крісе, це не жарти — результати тестів дійсно тривожні. Але ми з твоїм батьком обговорили цю проблему і знайшли чудове рішення.</p> <p>Я відчув, як у мене в середині все перевернулось.</p> <p>– Суть у тому, що...</p>
--	---

<p>The fact that my normally direct mother was dragging this out was a bad sign. Her hands fluttered-another indicator of doom. "We're going to send you away to school."</p> <p>I opened my mouth, but before I could speak, my father told me to shut it up.</p> <p>Mother continued: "Sister thinks a Catholic boarding school would be best for you.</p> <p>For your development. And Father Dempsey agrees."</p> <p>"But I live here. I don't want to leave." I explained that I'd just bought some throw pillows. "I'm redecorating my room. And I'm planning a dance party!" I could hear my voice rising into hysteria.</p> <p>"Calm yourself." Father's face was hard. "It's time for you to grow up, buster. Your mother has made it too easy for you-lying around, making funny flowers. No more."</p> <p>I tried to explain that I was done with the flowers.</p> <p>Dad turned away. "Norma, finish this." He disliked parenting even more than Mom. He got up to mix a drink.</p> <p>Mom grabbed my hand.</p> <p>"Honey, we just want what's best for you. We're proud that you're smart, we really are-but you're different. I think you know that."</p> <p>"I haven't done anything wrong. Why do I have to go?"</p> <p>"You won't go until September. You'll have the whole summer with us. We can still have a party."</p>	<p>Те, що моя мама, яка зазвичай була прямолінійною, тягнула з відповіддю, було поганим знаком. Її руки тремтіли — ще один ознака лиха.</p> <p>— Ми відправимо тебе до школи.</p> <p>Я роззявив рота, але не встиг нічого вимовити, як батько наказав мені замовкнути.</p> <p>Мама продовжувала:</p> <p>— Сестра вважає, що католицька школа-інтернат буде для тебе найкращим варіантом. Для твого розвитку. І отець Демпсі згоден з цим.</p> <p>— Але ж я живу тут. Я не хочу нікуди їхати.</p> <p>Я пояснив, що щойно придбав кілька декоративних подушок.</p> <p>— Я переробляю свою кімнату. І планую влаштувати танцювальну вечірку!</p> <p>Я чув, як мій голос зривається на істеричний.</p> <p>— Заспокойся.</p> <p>Батько дивився на мене суворим поглядом.</p> <p>— Тобі час дорослішати, синку. Твоя мати надто спрощувала тобі життя — ти лежав без діла, робив ці дурні квіти. Такого більше не буде.</p> <p>Я намагався пояснити, що з квітами покінчено.</p> <p>Тато відвернувся.</p> <p>— Нормо, закругляйся.</p> <p>Він не любив батьківство навіть більше, ніж мама. Батько встав, щоб налити собі чогось.</p> <p>Мама міцно стиснула мою руку.</p> <p>— Любий, ми просто хочемо для тебе найкращого. Ми пишаємося тим, що ти розумний, справді пишаємося, але ти не такий, як всі. Гадаю, ти це розумієш.</p> <p>— Я ж нічого поганого не зробив. То чому я повинен їхати?</p> <p>— Ти поїдеш тільки у вересні. Ти проведеш з нами все літо. Ми ще можемо влаштувати вечірку.</p>
--	---

As she leaned in to comfort me, I could smell her perfume—but I pulled away.

TWO WEEKS LATER, I'm miserable.

We're driving to St. John's—a monastery—for my interview. As we pull up the long driveway, I'm thinking I'll die of sadness. I don't want to leave home.

Then, at the top of the hill I see it—a castle rising from the fog.

Stone walls, dark towers, windows like squinting eyes. It's pure monster movie. I'm sort of impressed.

I take a deep breath—and though I keep some sourness in reserve, I decide not to throw a tantrum—not yet, anyway. A young crew-cut priest greets us at the castle's huge wooden doors. Behind him is a long stone staircase, leading to a heaven of stained glass.

The priest smiles and quickly removes me from my parents, who are shown to a lounge to meet with the headmaster. I walk down a dark passageway with the handsome priest, and we enter a tiny office—no windows. The door is shut.

"I'm Father Karl," he says, finally introducing himself. I wonder if he's an albino, he's that pale—his crew cut like a bed of white needles. He pulls up a chair for me, and when he speaks it's very softly. He asks about my family, my grades. He knows about the infamous IQ test.

"Impressive."

Like my mother, I'm easily flattered. I feel the sudden need to shine. When he asks about my hobbies, I tell him I like to sketch. "I can draw anything."

Коли вона нахилилася, щоб мене втішити, я відчув запах її парфумів — але я відхилився від неї.

МИНУЛО ДВА ТИЖНІ, мені все ще зле.

Ми їдемо до монастиря Сент-Джонс на мою співбесіду. Поки ми під'їжджали до замку довгою дорогою, я думав, що помру від смутку. Я не хочу їхати з дому.

А потім, на вершині пагорба, я побачив його — замок, що видніється з-за туману.

Кам'яні стіни, темні вежі і вікна, схожі на примружені очі. Він неначе з фільму про монстрів. Він мене дещо вразив.

Я роблю глибокий вдих — і хоча в глибині душі я все ще роздратований, я вирішую не влаштовувати істерику, принаймні, поки що. Молодий священик з короткою стрижкою зустрічає нас біля величезних дерев'яних дверей замку. За ним тягнуться довгі кам'яні сходи, що ведуть до раю з вітражів.

Пастор усміхається і швидко відводить мене від батьків, яких провели до вітальні для зустрічі з директором. Я йду темним коридором з привабливим священиком, врешті, ми заходимо в крихітний кабінет без вікон. Двері зачинені.

— Я — отець Карл, — нарешті представився він. Мене цікавить, чи не альбінос він, бо його шкіра дуже бліда, а стрижка нагадує купу білих голок. Він підсовує стілець для мене і щось дуже тихо промовляє. Він запитує про мою сім'ю, про мої оцінки. Він знає про сумнозвісний тест на IQ.

— Вражає.

Як і моя мати, я легко піддаюся лестощам. І раптом я відчуваю потребу показати себе у всій красі. Коли він запитує про мої хобі, я розповідаю, що люблю малювати.

— Я можу намалювати що завгодно.

— Над чим ти зараз працюєш? — запитує він мене.

<p>"What are you working on now?" he asks me.</p> <p>"Well, I'm doing a series of drawings of paramecia. Do you know what they are?"</p> <p>He says he does.</p> <p>"Okay, so I do a whole page with lots of them, and if you color them in, it looks sort of like paisley."</p> <p>"Oh, really. And what sports do you like?"</p> <p>When I tell him I'm not interested in sports, he frowns.</p> <p>I don't want to disappoint him.</p> <p>"I used to sail."</p> <p>He studies my face, a concerned adult.</p> <p>Embarrassed, I look at the stone walls, which seem to be sweating. But the office is actually freezing. My hands are shaking.</p> <p>"I like God, too," I blurt. "I mean, I really like Him. I'm just not a hundred percent sure I want to be a priest."</p> <p>"Okay, well, that's not a requirement."</p> <p>I'm confused. I'd assumed St. John's was a kind of Barbizon school for priesting.</p> <p>"Isn't this like a-what do you call it-a seminary?" I say it quietly; it sounds like a dirty word.</p> <p>"Yes, there's a seminary here for men, but that's separate. You'd be here in the boys' school. That is, if you're accepted."</p> <p>There's a long pause, which feels like a test-maybe to see if silence freaked me out. I fold my hands on my lap and close my eyes halfway, like a saint on a mass card.</p> <p>"Are you sleepy, Chris?"</p> <p>"No, I was just—" Blushing, I tell him that, actually, I haven't slept well for a few days.</p> <p>"I'm kind of a nervous person. And sometimes I have bad dreams."</p> <p>"The Lord is my light and my salvation; whom shall I fear? The Lord is the stronghold of my life; of whom shall I be afraid?"</p>	<p>– Ну, малюю серію інфузорій. Ви знаєте, хто це такі? Він каже, що знає.</p> <p>– Що ж, я розмалював цілу сторінку великою кількістю таких ілюстрацій, і якщо їх розфарбувати, то виходить щось схоже на пейслі.</p> <p>– О, справді. А які види спорту тобі подобаються? Коли я кажу йому, що не цікавлюся спортом, він супиться. Я не хочу його розчаровувати.</p> <p>– Я колись плавав під парусом. Він стурбовано вивчає моє обличчя.</p> <p>Збентежений, я роздивляюся кам'яні стіни, які, здається, пітніють. Але насправді в кабінеті дуже холодно. У мене тремтять руки.</p> <p>– А ще я люблю Бога, — випалив я. — Тобто, я дійсно Його люблю. Просто я не до кінця впевнений, що хотів би бути пастором.</p> <p>– Що ж, зрозумів, це зовсім не обов'язково. Я спантеличений. Я думав, що Сент-Джонс — це щось на зразок модельної школи «Барбізон» для священиків.</p> <p>– А що — це не... Як це називається...? Не семінарія? — зам'явся я; і це прозвучало як лайливе слово.</p> <p>– Так, тут є семінарія для чоловіків, але вона окремо. Ти будеш тут, у школі для хлопчиків. Тобто, якщо тебе приймуть. Довга пауза здається випробуванням — можливо, це для перевірки, чи не злякає мене мовчанка. Я складаю руки на колінах і майже закриваю очі, як святий на листівці для меси.</p> <p>– Ти хочеш спати, Крісе?</p> <p>– Ні, просто...</p> <p>Почервонівши, я розповідаю йому, що насправді я вже кілька днів погано сплю.</p> <p>– Я досить тривожна людина. І іноді мені сняться кошмари.</p> <p>– Господь — моє світло і моє спасіння, кого я маю боятися? Господь — твердиня мого життя, кого я маю боятися?</p>
---	--

I nod, knowing he's quoting scripture, but part of me wishes Father Karl were really asking what scared me. About a trillion things, I would have told him.

When he stands and offers me his white hand, I shake it firmly like my older brother had taught me. "Like you're packing a snowball," was how he explained it—but Father Karl's hand is warm as could be.

Outside the building, my parents are waiting. My mother kisses my cheek.

"Good job."

"Who knows?" I say.

"We know. We heard the whole thing." "Through the walls?" I say sarcastically.

"No, silly. Through an intercom. Quite a setup." "What?" I'm aghast, worried about what I said. "Paisley?" My father rolls his eyes. "Really?"

When I look at him, he laughs—and it doesn't seem like he's making fun of me, because my mother laughs, too. They're holding hands, pine trees and stone towers rising behind them. They look beautiful, like a postcard. So I laugh, as well—and miracle of miracles, my father pats me on the back. "We'll stop at that steakhouse," he says. "The one we saw on the way up."

My mother says she could go for a petite sirloin. To have my parents to myself was a triumph.

ON THE INTERCOM: my mother's voice.

"Chris, come to the table. Father Dempsey is waiting."

Sunday dinner—always a performance. Table set, candles lit, silver ware shining like new money.

Я киваю, розуміючи, що він цитує Святе Письмо, але частина мене бажає, щоб отець Карл справді запитав, що мене лякає. Я б розказав йому про, приблизно, трильйон речей.

Коли він встає і простягає мені свою білу руку, я міцно тисну її, як навчив мене старший брат. «Так, ніби ти ліпиш сніжку», — так він це пояснював, але рука отця Карла настільки тепла, наскільки може бути.

Надворі на мене вже чекають батьки. Мати цілує мене в щоку.

– Ти молодець.

– Хто знає?

– Ми знаємо. Ми все чули.

– Через стіни? — відповідаю я саркастично.

– Ні, дурнику. Через домофон. Досить цікава установка.

– Що?

Я рознервувався за те, що сказав.

– Пейслі, справді?

Батько закотив очі.

Коли я подивився на нього, він засміявся, і не було схоже, що він з мене насміхається, бо мама теж сміялася. Вони трималися за руки, а за ними височіли сосни та кам'яні вежі. Вони виглядають прекрасно, як на листівці. Тож і я теж сміюся, і, о диво, батько плескає мене по спині.

– Поїдемо у той стейк-хаус, — сказав він, — Той, який ми бачили по дорозі сюди. Мама каже, що вона б з'їла антрекот. Привернути увагу батьків лише до себе – це велика перемога для мене.

ПО ДОМОФОНУ: звучить голос моєї матері.

– Крісе, йди до столу. Отець Демпсі чекає.

Недільний обід — це завжди шоу. Стіл накритий, свічки запалені, срібні столові прибори блищать, як нова копійка.

<p>Rushes ran from all directions, assembling behind our assigned seats, ready to play our part.</p> <p>To my right, Dad stood with our honored guest, waiting for the signal. When Mother made her entrance, she took her throne and nodded. Then we all sat, grabbing our napkins and bowing our bony heads. On cue, Father Dempsey recited grace like a radio jingle.</p> <p>"Bless us O Lord and these Thy gifts we are about to receive... "Amen," he said, but then held up his hand, signaling he had more to say.</p> <p>"Charlie, Norma, I have some good news.</p> <p>Headmaster O'Conner informs me that your son has been accepted at St. John's." Lifting his whiskey, Father Dempsey winked at me.</p> <p>"Congratulations, my boy. One day, I hope you'll go on to take your holy vows." He downed his drink in a single swig.</p> <p>Mother, representing the clan, responded judiciously. "Thank you, Father. But let's not rush ahead to the vows. The boy is still very young."</p> <p>Dad said nothing, but my brothers turned to me, confused. Michael seemed slightly hostile. "You're going to a new school?"</p> <p>Donna patted my arm. "Very clever."</p> <p>I looked down at my meal. Everything was white: filet of sole, mashed potatoes, cauliflower, and a big glass of milk. It was as if my mother were making an appeal to heaven, to purity—to creamy perfection.</p>	<p>Ми збігалися з усіх кутків, сідали за стіл на свої місця, готові зіграти свою роль.</p> <p>Праворуч від мене стояв тато з нашим почесним гостем, чекаючи на сигнал. Коли мама увійшла, вона зайняла своє почесне місце і кивнула головою. Потім ми всі всілися, взяли серветки і схилили свої черепушки. За сигналом отець Демпсі прочитав молитву, наче рекламу на радіо.</p> <p>– Благослови нас, Господи, і ці Твої дари, які ми збираємося прийняти... Амінь, — сказав він, але потім підняв руку, даючи знак, що має ще щось сказати.</p> <p>– Чарлі, Нормо, у мене хороші новини. Директор О'Коннер повідомив, що ваш син був прийнятий до Сент-Джонса. Піднявши свій бокал віскі, отець Демпсі підморгнув мені.</p> <p>– Мої привітання, хлопче. Сподіваюся, одного дня ти приймеш святі обітниці.</p> <p>Він залпом випив усе до дна.</p> <p>Мати, яка представляла наш клан, відповіла розсудливо:</p> <p>– Дякую, отче. Але не поспішаймо з обітницями. Хлопчисько ще дуже малий.</p> <p>Тато нічого не сказав, а брати повернулися до мене, збентежені. Майкл здавався трохи злим.</p> <p>– Ти підеш до нової школи?</p> <p>Донна погладила мене по руці.</p> <p>– Дуже розумно.</p> <p>Я глянув на свою тарілку. Все було білим: філе морського язика, картопляне пюре, цвітна капуста і велика склянка молока. Здавалося, ніби моя мама зверталася до неба, до чистоти, до білосніжної досконалості.</p>
--	--

WHEN I TOLD MOM I was nervous about going away, I meant nervous about leaving her. Maybe she knew.

Instead of a hug or a pep talk, she offered to take me clothes shopping—a full day together at the Short Hills Mall. She understood exactly how to seduce me. For hours, I posed in department store mirrors, multiplying myself, trying to find the future me, the right look for St. John's. I tried on jackets and ties, sweaters and suits.

Watching all this activity, Mother became a bit wistful. "Eleven years old and already a little man."

"I'm a size-ten shoe."

"You know, I might miss you, Chris." She batted her eyes, as if it were a game. "I haven't decided."

It was too late to risk sadness. I changed the subject.

"So, can I have both sweaters, the mint and the blue?"

Mom regained her poise. "Boys do not wear mint."

UNLIKE MY MOTHER, Donna was very emotional, saying twice a day how much she'd miss me. "Who will I talk to in this house once you're gone?"

Being in my sister's room was thrilling, especially when she locked the door. The room smelled like Doublemint. Green garlands made from gum wrappers hung from her canopy bed.

One night, she spit her one into a Kleenex and said she needed a cigarette.

"A what?" It was inconceivable to me that Donna would smoke.

КОЛИ Я СКАЗАВ МАМІ, що нервував через від'їзд, я мав на увазі, що переживаю через те, що залишаю її. Можливо, вона це розуміла.

Замість обіймів чи підбадьорливих слів, вона запропонувала мені піти разом на шопінг і провести цілий день у торговельному центрі «Шорт Гілс». Вона точно знала, як мене зацікавити. Протягом кількох годин я позував перед дзеркалами універмагу, уявляючи себе старшим, намагаючись знайти майбутнього себе, створити правильний образ для Сент-Джонса. Я приміряв піджаки та краватки, светри та костюми.

Спостерігаючи за всією цією метушнею, мама похнюпилась.

— Одинадцять років, а вже маленький чоловік.

– У мене 43 розмір ноги.

– Знаєш, може, я й сумуватиму за тобою, Крісе. Вона кліпала очима, ніби це була гра, – Я ще не вирішила.

Було ризиковано показувати свій сум. Я змінив тему.

— Тож, я можу взяти обидва светри, зелений і синій?

Мама знову стала собою.

– Хлопці не носять зеленого кольору.

НА ВІДМІНУ ВІД МАМИ, Донна була дуже емоційною і двічі на день повторювала, як сильно вона за мною сумуватиме.

— З ким же я буду в цьому будинку розмовляти, коли тебе не буде?

Перебувати в кімнаті сестри було круто, особливо коли вона замикала двері. У кімнаті пахло жуйкою «Даблмінт». З ліжка з балдахіном звисали зелені гірлянди, зроблені з обгортки від цієї ж гумки.

Однієї ночі вона виплюнула жуйку у «Клінекс» і сказала, що їй потрібна сигарета.

— Що тобі треба?

<p>I watched in awe as she opened the window and lit a Tareyton.</p> <p>"Are you still a cheerleader?"</p> <p>"What?" she said. "Cheerleaders can't smoke?"</p> <p>She exhaled, said Fuck it, and told me the rest.</p> <p>"Cheerleaders do lots of things. Did you know I have sex? I smoke pot and have sex. With Derrick."</p> <p>I felt my whole body tingle and go red; I looked toward the locked door and then back at her.</p> <p>How was it possible that she could even say things like this out loud? Did she think I was already a priest? Was this a confession?</p> <p>"So, who is Derrick?"</p> <p>Donna explained that Derrick was her twenty-two-year-old boyfriend. I had some understanding of "teen pregnancy." At sixteen, my older brother Chuck had been forced to marry his hillbilly girlfriend. Only a few years later, my sister Kathy had dropped out of high school, pregnant by a sailor. I asked Donna if she was being careful. "Chris, I'm on the pill."</p> <p>"Oh, okay." Not exactly sure what the pill did, I changed the subject. "I can't believe you smoke pot."</p> <p>"Everybody does." She dragged thoughtfully on her Tareyton.</p> <p>"Pot makes everything more intense."</p> <p>I crossed my legs, not letting on how shocked I was. "Are you a hippie then?"</p> <p>She shook her head: Uh-huh. "Just don't tell Mom."</p> <p>I couldn't believe it. Just as things were getting interesting at home, Mom and Dad were planning to lock me up in a priest prison.</p>	<p>Для мене було немислимо, що Донна палить. Я з жахом дивися, як вона відкрила вікно і запалила «Тарейтон».</p> <p>– Ти все ще чирлідерка?</p> <p>– Що? — сказала вона, – А чирлідерки не можуть палити? До біса.</p> <p>Вона вихідхнула, матюкнулася і розповіла мені купу всього.</p> <p>– Чірлідерки багато чого роблять. Ти знав, що я займаюся сексом? Я курю травку і займаюся сексом. З Деріком.</p> <p>Я відчув, як все моє тіло затремтіло і почервоніло від сорому; я подивився на зачинені двері, а потім знову на неї.</p> <p>Як вона могла навіть говорити такі речі вголос? Вона думала, що я вже священник? Це була сповідь?</p> <p>– А хто такий Дерік?</p> <p>Донна пояснила, що Дерік — її двадцятидворічний хлопець. Я вже мав певне уявлення про «підліткові вагітності». У шістнадцять років мого старшого брата Чака змусили одружитися з його сільською подружкою. Всього за кілька років моя сестра Кеті кинула школу, бо завагітніла від моряка. Я запитав Донну, чи вона обережна.</p> <p>– Крісе, я ж на таблетках.</p> <p>– О, добре.</p> <p>Не зовсім розуміючи, як діють ці таблетки, я змінив тему.</p> <p>– Не можу повірити, що ти куриш траву.</p> <p>– Всі курять.</p> <p>Вона задумливо затягнулася своєю «Тарейтон».</p> <p>– Трава робить все яскравішим.</p> <p>Я схрестив ноги, не виказуючи свого шоку.</p> <p>– То ти хіпі?</p> <p>Вона похитала головою:</p> <p>– Ага. Тільки мамі не кажи.</p> <p>Я не міг у це повірити. Якраз коли вдома все ставало таким цікавим, мама з татом планували зачинити мене в тюрмі для священників.</p>
---	--

I was amazed by Donna's ability to lead a double life. I wanted to have a secret life, too. Perhaps I already had one, somewhere inside me, but couldn't yet see its shape. I spent hours at my desk drawing pictures and making art-maybe that was it. To me, drawing was as calming as prayer.

Within a week of Donna's confession, I became her all-purpose alibi- ready to lie for her at any moment. She didn't want to upset my parents, who expected much from their not-yet-pregnant daughter.

"Mom, Chris and I are going shopping for school clothes," Donna would say and then we'd disappear for hours to her boyfriend's bungalow on the beach.

Boyfriend Derrick was a high-strung college kid who'd failed out and was about to be drafted. Donna admired his ideals. He was a pacifist, ranting against the Vietnam War. He was also very handsome, with pale green eyes. He called me by my full name, Christopher; this made me feel like a grown-up.

Derrick gave me a notepad to draw in while he fucked my sister in the bedroom. The walls were thin. Even with the stereo on, I heard far too much. I hated it when they made animal sounds. When they came out, Donna would be sheepish, her makeup a raspberry mess, as she watched Derrick roll a joint. The smell of pot was wonderful, like a deep forest, but I didn't like it when Derrick started laughing for no reason. I was afraid he was laughing at me.

Я був враженим, як Донні вдавалося вести подвійне життя. Мені теж хотілося мати таємне життя. Можливо, воно в мене вже було, десь всередині, але я поки ще не до кінця його бачив. Я годинами сидів за своїм столом, малюючи картини і створюючи витвори мистецтва — може, це як раз воно і було. Для мене малювання було таким же заспокійливим, як і молитва.

Протягом тижня після зізнання Донни став її універсальним алібі, готовим збрехати заради неї в будь-який момент. Вона не хотіла засмучувати батьків, які багато очікували від своєї поки що не вагітної доньки.

Мамо, ми з Крісом йдемо купувати одяг для школи, — казала Донна, і ми тікали на кілька годин у бунгало її хлопця на пляжі.

Її хлопець Дерік був нервовим студентом, який вилетів зі школи за неуспішність і якого ось-ось мали призвати до армії. Донна захоплювалася його поглядами на життя. Він був пацифістом і голосно висловлювався проти війни у В'єтнамі. До того ж він був дуже красивим, з світло-зеленими очима. Мене він називав повним ім'ям, Крістофер, і це додавало мені відчуття дорослості.

Дерік дав мені блокнот, щоб я помалював, поки він в спальні займався сексом з моєю сестрою. Стіни були тонкі. Навіть з увімкненою стереосистемою я чув занадто багато. Я ненавидів, коли вони видавали тваринні звуки. Коли вони виходили, Донна соромилася, а її макіяж був розмазаний, і вона дивилася, як Дерік скручує косячок. Марихуана пахла чудово, як лісові хащі, але мені не подобалося, коли Дерік починав сміятися без причини. Я боявся, що він сміється з мене.

ONE SUNNY AFTERNOON, I rode my bike to Woolworth's, meandering home with pockets full of candy. Gliding toward the back door, I saw cars in our driveway I'd never seen before, and strange people wandering about.

Two girls were picking Mom's flowers! I jumped off my bike, speechless, struck dumb by the gob of Dubble Bubble wedged in my mouth.

I spit out the gum and ran inside. A blond guy sat in my dad's recliner, a joint dangling from his dainty fingers.

Calm as a caterpillar, he exhaled a blue cloud, asking, Who are you?

I ran into the kitchen.

My parents were 757 miles away, golfing in Bermuda. My brothers had been shipped off to relatives, but my sister and I were allowed to stay home, by virtue of our maturity. I found Donna at the fridge, talking to a cowboy with red sideburns and a turquoise belt buckle—both of them swigging bottles of my dad's special beer.

When Donna saw me, she practically did a cheer. "We're having a party! Chris, this is Buffalo. He's from Taos." "Howdy," he said, crushing my hand.

The house was overrun: girls in gauze, boys in boots, people splashing in the pool—naked! I was freaking out. I ran down to the basement, where it was safe. Looking at Mary in her golden gown, I suddenly knew what to do.

I went to the closet and opened the box where I'd hidden my shame.

ОДНОГО СОНЯЧНОГО ДНЯ я поїхав на велосипеді до «Вулворс» і повернувся додому з кишнями, набитими цукерками. Коли я під'їжджав до заднього входу, то побачив на доріжці кілька машин, яких ніколи раніше не бачив, і дивних людей, що блукали навколо. Дві дівчини рвали мамині квіти! Я, в німому шоці, зіскочив з велосипеда ледь не вдавившись подушечкою жуйки «Дабл Бабл».

Я виплюнув її і побіг у будинок. У кріслі мого батька сидів якийсь блондин з тонкими пальцями, з яких звисав косяк.

Спокійний, як удав, він видихнув синю хмару диму і запитав:

— Ти хто ти?

Я помчав на кухню.

Батьки були за 1200 кілометрів від нас, грали в гольф на Бермудах. Братів відправили до родичів, але мені і сестрі дозволили залишитися вдома, зважаючи на нашу зрілість. Я помітив Донну біля холодильника: вона розмовляла з ковбоєм з рудими бакенбардами і бірюзовою пряжкою на ремені — обоє пили пиво батька, яке він залишав на особливий випадок.

Коли Донна мене побачила, вона аж вигукнула від радості.

— У нас вечірка! Крісе, це Буфало. Він з Таоса.

— Привітики, — сказав ковбой, ледве не розчавивши мою руку.

У будинку була купа народу: дівчата в напівпрозорих сукнях, хлопці в ковбойських чоботях, якісь люди, що плескалися в басейні, голі! Я був у паніці. Я побіг до своєї нової кімнати, де було безпечно. Я подивися на Діву Марію в її золотих шатах і раптом зрозумів, що мені робити.

Я підійшов до шафи і дістав коробку, де ховав свій сором.

After months in my room, it smelled a bit like incense-like a holy garment. I unfurled the pink cape and put it on, and slowly walked upstairs, feeling a bit like Joan of Arc headed to the stake.

Or was I a butterfly, emerging in my true colors? When I entered the kitchen everyone stopped talking. I saw the cow- boy put down his beer and knew I'd made a terrible mistake.

But then there was something new: the sound of clapping. Everyone cheered, "Right on!" The room felt like it was a thousand degrees and I had the sense of something beginning to break.

It was a smile, a big grin across my face. People were still clapping. Donna, too. Something was clearly expected of me.

What would my mother do?

Twirl. I executed a double twirl to better show off my splendid Pucci.

I was blushing but didn't care. Smiling, everyone went back to their drinks, their smokes. A boy in a pink cape—a minor diversion, a laugh. When I walked into the den, the blond guy waved me over. "Donna says you're her brother. Join me. I'm Valentine."

I took a space on the floor in front of him. I wrapped my cape around me for safety, my head floating above the mound of pink satin. I was slightly afraid of this Valentine.

My sister had already told me all about him. A Russian boy from the city, sleeping with her best friend Jo. Though Jo was blonde and pretty, Valentine was something way past pretty. His features fell exactly between male and female, his long hair a perfect shade of platinum. As if to signal gender, a pale mustache floated on his lip.

Valentine was too beautiful somehow; it caused a kind of pain in my chest.

За кілька місяців у кімнаті накидка ввібрала запах, схожий на ладан, і тепер пахла неначе ряса. Я розправив її, накинув і повільно піднявся нагору, відчувши себе Жанною Д'Арк, що йде на страту.

Чи я був метеликом, що розкрив свою справжню сутність? Коли я увійшов до кухні, всі замовкли. Я побачив, як ковбой поставив своє пиво, і зрозумів, що зробив жахливу помилку.

Проте далі сталося дещо незвичне: пролунали оплески. Усі вигукували: «Молодець!». У кімнаті стало так спекотно, немов температура зросла до ста градусів, і я відчув, що щось змінилося.

З'явилася посмішка, широка посмішка на моєму обличчі. Люди все ще аплодували. І Донна теж. Від мене точно чогось очікували.

Що б зробила моя мама?

Покрутилася б. Я зробив подвійний оберт, щоб краще продемонструвати мою крутезну «Руссі».

Я розчервонівся, але мене це не хвилювало. Посміхаючись, усі знову взялися за пляшки та за цигарки. Хлопчина у рожевій накидці, маленький дивак, привід для сміху. Коли я зайшов до кімнати, блондин помахав мені рукою.

— Донна каже, що ти її брат. Сідай до мене. Я Валентин.

Я присів на підлозі навпроти нього і загорнувся у накидку задля безпеки, тож моя голова визирала з хмари рожевого атласу. Мене трохи лякав цей Валентин...

Сестра вже розповіла мені про нього. Міський хлопчик, який спав з її найкращою подругою Джо. І хоча Джо була симпатичною блондинкою, назвати Валентина просто красивим було б недостатньо. Риси його обличчя були не жіночими і не чоловічими, а довге волосся було ідеально платиновим. Немов би окреслюючи його стать, у нього стирчали бліді вусики над губою.

Валентин був занадто красивим, і через це у мене щемило в грудях.

He was also a drug dealer, wanted by the police. And implausibly, he was sitting in my father's easy chair, my mother's Hummels like a blond army behind him.

I felt dizzy.

Wearing black silk pajamas, Valentine casually crossed his legs as my sister brought him a cold bottle of Coke. He took a long swig and handed it back. From behind his ear he pulled out what I knew was another joint. He lit it and passed it to Donna.

"So, your brother is cool with this?"

Donna smiled, as smoke drifted from her mouth. "Oh yeah."

Strolling back to the kitchen, she left me with Valentine. I thought I should say something. Trying to sound scientific, I asked him what his intentions were, in regard to drugs.

He held up his hand. The gesture was stern. "Please don't call them drugs. Call them what they are—sacraments. Given to us by the Creator for our spiritual evolution."

With his doll eyes flashing, he added in a whisper: "I'm looking for God, not a hand job."

What's a hand job?

"So, brother, you need some sacrament?"

Donna yelled from the kitchen, "Valentine! He's only eleven."

"But I have an abnormally high IQ," I said. "I'm not bragging. It's actually a problem."

Valentine said, "There are no problems, man. Only questions."

Він також торгував наркотиками і перебував у розшуку. Дивовижним було те, що він сидів у кріслі мого батька, а за ним, як армія, вишикувалися мамині світловолосі фігурки «Гумельс».

У мене запаморочилася голова.

Валентин, одягнений у чорну шовкову піжаму, невимушено схрестив ноги, а сестра принесла йому холодну пляшку кока-коли. Він зробив великий ковток і віддав її назад. З-за вуха він дістав ще один косяк. Він запалив його і передав Донні.

— То твій брат не проти?

Донна усміхалася, випускаючи дим з рота.

— Ага.

Повернувшись на кухню, вона залишила мене віч-на-віч з Валентином. Я подумав, що маю щось сказати. Я намагався видатись розумним, тому запитав, що він планує робити з наркотиками. Він підняв руку. Це був різкий жест.

— Я тебе прошу, не називай це наркотиками. Називай їх тим, чим вони справді є — таїнством. Вони дані нам Творцем для нашого духовного розвитку.

Його лялькові очі блиснули, і він прошепотів:

— Я шукаю Бога, а не розпусту.

Що таке розпуста?

— То що, братику, тобі відкрити таїнства?

Донна вигукнула з кухні:

— Валентине! Йому лише одинадцять.

— Але у мене надзвичайно високий IQ, — відповів я. — Я не вихваляюся. Насправді це проблема.

— Проблем немає, друже. Виникають лише запитання. — відповів Валентин.

3. Johnnies

SUMMER ENDED, LIKE A SHADOW across the sun.

Mom and I left for St. John's. As usual, she was speeding, passing every car on the highway.

"Mom, I'm worried. I won't know anyone."

"You'll be fine. Soon you'll be Mr. Popularity."

The scene at the castle was chaos: cars everywhere, boys running about, mothers weeping, fathers dragging trunks like coffins up the castle steps.

Mother, in a red dress and pearls, pushed to the front.

"Where do we go, Father?"

"Is that your boy, ma'am?"

"Yes, it is."

"Wrong building, I'm afraid."

He pointed back down the hill.

No castle for me. Younger boys were sheltered in an old farmhouse, just a stone's throw from the sewage treatment facilities. A fat Father Jerry greeted us there, offering to help me with my luggage. The building was run-down; the whole structure leaned to the left like it was trying to dodge a bullet. My room was grim-metal bunk beds on brown linoleum, dishrag curtains.

Mom helped me unpack and then administered a cautious kiss. "Good-bye, darling." We both knew not to cry.

"You don't have to leave yet," I said. "I think there's like a dinner or something."

"I can't. I have to meet your father in the city." Without a second glance, she disappeared.

3. Іоанці

ЛІТО ЗНИКЛО, ЯК ТІНЬ на сонці.

Ми з мамою вирушили до Сент-Джонса. Як завжди, вона перевищувала швидкість, обганяючи всі машини на шосе.

— Мамо, я хвилююся. Я ж нікого там не знаю.

— Все буде добре. Скоро тебе називатимуть «Містер Популярність».

У замку панував хаос: всюди були машини, бігали хлопці, плакали матері, по сходах батьки тягли валізи, схожі на труни.

Мама в червоній сукні та перлах пробилася вперед.

— Куди нам іти, отче?

— Це ваш син, мем?

— Так, мій.

— Боюсь, вам не сюди.

Він вказав на будівлю вниз пагорбу.

Ніякого замку для мене. Молодших хлопців поселили у старому фермерському будинку, за декілька метрів від очисних споруд. Там нас зустрів товстий отець Джері і запропонував допомогти з багажем. Будівля була занедбаною, і уся споруда хилилася вліво, неначе хотіла ухилитися від кулі. Моя кімната була похмурою: з металевими двоярусними ліжками на коричневому лінолеумі та шторами, що нагадували ганчірки для миття посуду.

Мама допомогла мені розібрати речі і обережно поцілувала.

— Бувай, любий.

Ми обоє знали, що плакати не можна.

— Ти поки можеш лишитися, — сказав я. — Я думаю, вони подають вечерю чи щось таке.

— Не можу. Я маю зустрітись з твоїм батьком у місті.

Не озираючись, вона пішла.

Father Jerry-his hands too tiny for his enormous body-introduced me to my new roommates, who'd just walked in and were, for some reason, in their underwear.

"Anthony, Stewart, I want you to meet Christopher."

Father Jerry left me there, in my gold ascot and blue blazer, to sort out the arrangements. When I asked which bunk was mine, Tony (the shorter one, with chest hair) said, "Will you look at his goddamn outfit?"

Stew (blond and Polish) had skinny arms with prominent lumps of bicep; they looked like snakes that had just swallowed gerbils.

He put one of his deadly arms around me and asked if I gave good head. Thinking it was drug slang, I said, "No, but I'd like to."

THE NEXT MORNING, I peed in a trough with six other boys, as if group urination were the latest thing. And waiting my turn at the sinks, I noted that some boys brushed their teeth in the nude, and with great vigor. There was spitting and gargling, farting on command. Having nothing to contribute, I combed my hair, tied my tie, and found my way to breakfast.

The cafeteria, in a basement below the church, echoed with the sounds of several hundred very rowdy boys. As I waited in line with my plastic tray, I began to worry. Nearly everyone was bigger and older than me. At the seventh graders' table, even my loudmouth roommates seemed uneasy.

We were the runts-and we were surrounded.

I'd never seen so many jocks. St. John's School, carved from a huge private estate in the 1930s, was a fervently Catholic institution

Отець Джері з надто маленькими руками у порівнянні з його величезним тілом познайомив мене з моїми новими сусідами по кімнаті, які щойно зайшли і, з якоїсь причини, були лише у спідній білизні.

— Ентоні, Стюарте, познайомтесь з Крістофером.

Отець залишив мене там, у золотому аскоті та синьому блейзері, щоб я облаштувався. Коли я запитав, яке ліжко я можу зайняти, Тоні (нижчий, із волоссям на грудях) сказав:

— Ти бачив його бісів прикид?

Стю (блондин і поляк) мав худі, але м'язисті руки. Вони нагадували змії, які щойно проковтнули піщаних мишей.

Він обійняв мене однією зі своїх міцних рук і запитав, чи я вправний в оральних пестошах.

Я подумав, що це якийсь наркоманський сленг, тож я відповів:

— Ні, але хотів би навчитися.

НАСТУПНОГО РАНКУ я мочився у відро разом з шістьма іншими хлопцями, ніби групове сечовипускання було писком моди. І, очікуючи черги біля умивальників, я помітив, що деякі хлопці чистили зуби голяка, і досить таки активно.

Вони плювалися, полоскали горло та пускали гази. Я нічого такого робити не міг, тож розчесався, зав'язав краватку і пішов снідати.

У їдальні, розташованій у підвальному приміщенні під церквою, лунали голоси кількох сотень дуже шумних хлопчаків. Поки я стояв у черзі зі своїм пластиковим підносом, мене огорнуло хвилювання. Майже усі були більшими і старшими за мене. За столом сьомого класу навіть мої галасливі сусіди здавалися стривоженими.

Ми були наймолодшими, і нас оточували звідусіль. Я ніколи не бачив так багато спортсменів. Школа Святого Іоанна (Сент-Джонс), побудована у 1930-х роках на території величезного приватного маєтку, була суворо католицьким закладом

with a famous athletic program. Golden trophies lined the halls. The students, known as Johnnies, were, for the most part, clean-cut and wide-shouldered. I understood now why Father Karl had asked me about sports during my interview.

Watching grown-up boys wolf down their food, I was both frightened and excited. Was it really possible I was going to spend the next six years here until I was eighteen?

I felt my own arms: there were no gerbils.

On second glance around the room, I was relieved to spot a few other skinny boys, as well as a few fat ones, off in the shadows. Maybe their plan was similar to mine: study, survive, graduate. But first I had to get through seventh grade.

EACH DAY at St. John's was dependably the same, and slowly I began to adjust. With the other thirty boys of Low House, I woke at seven to a clanging bell, frantically got dressed, and made my bed. Dress code was nonnegotiable: short combed hair, dress shoes, school blazer, white shirt, and dark tie. Pastels of any sort were highly illegal. When I'd done my mad rush of clothes shopping with Mom, I had no idea of how regimented everything would be.

Classes were much harder than at St. Ignatius. I barely had time to sketch (or to feel homesick). I sang at mass, cheered at football games, and slogged through hours of homework in study hall. The schedule was relentless. When the last bell announced lights-out, I collapsed.

From dawn to dark, the monks were always watching, their silhouettes embedded in each and every scene. All wore black woolen cassocks, the fabric coarse and somber.

із визначною спортивною програмою. У коридорах були ряди золотих трофеїв. Учні, відомі як «Іоанці», були охайними та широкоплечими. Тепер я зрозумів, чому отець Карл під час співбесіди запитав мене про спорт.

Споглядаючи, як дорослі хлопці жадібно кидалися на їжу, мене водночас охопили страх і захоплення.

Я не міг повірити, що мав провести тут наступні 6 років, аж доки мені не виповниться 18.

Я пощупав свої біцепси: піщаних мишей там не було.

Оглянувши кімнату ще раз, я з полегшенням зітхнув, коли помітив ще кількох худих хлопців, а також кількох товстих, що сиділи в тіні. Можливо, наші плани збігалися: вивчитися, вижити, випуститися. Але спершу я мав пережити сьомий клас.

КОЖЕН ДЕНЬ у Сент-Джонсі був однаковим, і я поступово почав пристосовуватися. Разом з тридцятьма іншими хлопцями з Лоу-Хаусу я прокидався о сьомій по дзвінку, поспіхом одягався і заправляв ліжко. Дрес-код був жорстким: коротко підстрижене волосся, класичні туфлі, шкільний блейзер, біла сорочка і темна краватка. Будь-які кольорові речі були заборонені. Коли ми з мамою поспіхом купували одяг, я навіть не уявляв наскільки усе буде суворо.

Заняття були набагато складнішими, ніж у школі Святого Ігнатія. Я ледве знаходив час помалювати (або посумувати за домом). Я співав на месі, вболівав на футбольних матчах і годинами сидів над домашніми завданнями в навчальній залі.

Розклад був нестерпним. Коли останній дзвінок сповіщав про відбій, я валився з ніг.

За нами цілодобово спостерігали ченці, і їхні силуети були усюди. Усі вони носили чорні вовняні сутани⁸ з грубої тканини.

⁸ Довгі релігійні рясни, здебільшого католицькі.

<p>Some monks were ancient, having spent their whole lives on the mountain. Others were fresh from college.</p> <p>Though many were not ordained as priests (Brothers rather than Fathers), all the monks of St. John's were teachers by trade.</p> <p>Above everything stood the church, a concrete fortress, harsh and modern. Beyond that, the monastery skulked closer to the ground, windowless, revealing nothing to the outside world.</p> <p>My teachers ate and slept up there, traversed the secret tunnels connecting the church and the castle.</p> <p>Johnnies were forbidden to even visit the monastery.</p> <p>I wondered what the monks did at night. Did they fry pork chops, smoke cigars, watch Bonanza in their underwear? I'd heard that they'd all taken a vow of poverty. That sounded dreadful.</p> <p>Most of them, though, were quite pleasant. I think they liked their lives. My religion teacher, Father Peter, was a loquacious elderly monk with a sizable mole on the tip of his nose. Some of the nastier boys called him Mickey Mouse.</p> <p>You ask too many goddamn questions, Dad had told me-but in Father Peter's class my questions were encouraged.</p> <p>"Father, if God knows everything, then there's no free will. If He knows what I'm going to say, then I'm just a robot."</p> <p>Father Peter smiled. "Who knows, maybe we amuse God with all our jabbering? You amuse me, Mr. Rush. And you seem to have no shortage of free will."</p> <p>Within a short time, I was at the top of my class.</p> <p>I wished I could tell Mom in person.</p>	<p>Деякі ченці були старими і прожили все своє життя у горах. Інші щойно закінчили коледж.</p> <p>І хоч багато з них не відчували покликання статипасторами (вони були Братами, а не Отцями), усі ченці школи мали педагогічну освіту.</p> <p>Церква знаходилася найвище на пагорбі. Бетонна фортеця, сувора і сучасна. За нею був монастир без вікон, що причаївся ближче до землі, не розкриваючись зовнішньому світу.</p> <p>Мої вчителі їли і спали там і пересувались темними тонелями, що з'єднували церкву та замок.</p> <p>Іоанцям заборонялося навіть ходити до монастирю. Мене цікавило, що ченці робили вночі.</p> <p>Чи смажили вони свинячі відбивні, чи курили сигарети, чи дивилися «Бонанзу»⁹, сидючи у нижній білизні? Я чув, що вони дали обітницю убогості¹⁰. Це жахливо.</p> <p>Однак більшість із них були досить приємними людьми. Я думаю, їм подобалося їхнє життя. Мій вчитель релігії, отець Пітер, був балакучим ченцем похилого віку із великою родимкою на кінчику носа. Деякі з наймерзотніших хлопців називали його Міккі Маусом.</p> <p>Тато казав, що я ставлю надто багато дурних запитань, але на уроках отця Пітера запитання заохочувалися.</p> <p>— Отче, якщо Бог знає усе, то свободи вибору не існує. Якщо Він знає, що я скажу, то я просто робот.</p> <p>Отець Пітер усміхнувся і промовив:</p> <p>— Хто знає, можливо, ми розважаємо Бога усім цим базіканням? Ви мене веселите, містере Раш. І, здається, вам не бракує свободи.</p> <p>Невдовзі я став найкращим учнем у класі.</p> <p>Я хотів би повідомити про це мамі особисто.</p>
--	--

⁹ Американський вестерн-серіал (1959–1973) про родину Картрайтів на ранчо «Пондероса».

¹⁰ Релігійна обітниця жити без власності й статків.

Even though home was several hours away, I assumed I'd be going back most weekends. But on the phone, Mom suggested I stay for the first month or two, to get adjusted.

I wasn't the only boy stranded. There were lots of kids who didn't go home on Fridays. A few parents showed up to visit on Sundays, but they never stayed long.

I could hear kids crying from inside the phone booth on the second floor. Sometimes, even a jock would emerge from the box, sniffing and rubbing his eyes.

I refused to do that. Whenever I called home, my routine was consistent: I bragged and chattered, even as my heart was sinking. I was my mother's son-and I refused to humiliate myself.

If I spoke with Donna, she always said, "You're lucky to escape."

I tried to feel lucky, tried to imagine I was a boy in a fairy tale.

Surrounded by a thousand acres of forest and ravine, St. John's was miles from the nearest town.

The woods were a tangle, a dark dream.

AT NIGHT, I usually slipped into bed early, to avoid the kids crashing about in the hallway. In the minutes before lights-out, all the boys went a little wild.

Luckily, there was supervision. Father Jerry had his quarters at Low House-he was our own personal priest. I thought of him as an old man, but he was probably only in his forties. He had a perfectly round face and slicked-back hair, too black, like something painted on a mannequin. His cologne smelled like whiskey and roses, filling the air as he made his rounds.

І хоча дорога додому займала кілька годин, я припускав, що буду повертатися туди майже кожних вихідних.

Але мама під час телефонної розмови запропонувала мені лишитися тут на місяць-два, аби я звик. Я не був єдиною покинутою дитиною.

Було багато хлопчаків, які не їхали додому на вихідні. Деякі батьки приїжджали в неділю, але вони ніколи не затримувалися надовго.

Я чув, як діти плакали у телефонній будці на другому поверсі. Іноді навіть спортсмени виходили звідти, шморгаючи носами і витираючи сльози з очей.

Я цього не робив. Кожного разу, коли я телефонував додому, я повадився як зазвичай: хвалився і базікав, навіть коли моє серце розривалося від болю. Я був сином своєї матері і не збирався принижувати себе.

Коли я розмовляв з Донною, вона завжди казала, що мені пощастило втекти. Я намагався відчувати себе щасливцем, уявляючи себе хлопчиком у казці.

Оточений тисячами гектарів лісу та ущелин, Сент-Джонс знаходився за багато кілометрів від найближчого містечка.

Ліси огортали нас, немов би темна димка.

УВЕЧЕРІ я зазвичай рано лягав спати, щоб ніхто з дітей не розтрощив мене у коридорі. За кілька хвилин до вимкнення світла усі хлопці починали дуріти.

На щастя, всі вони були під наглядом. У Отця Джері була кімната у Лоу-Хаусі, він був нашим особистим пастором. Мені він здавався старим чолов'ягою, але насправді йому було трохи за сорок. У нього було ідеально кругле обличчя і зачесане назад волосся, таке чорне, наче намальоване маркером. Його одекolon, що заповнював повітря коли він намотував кола по будівлі, пахнув віскі і трояндами.

While my roommates relished their last moments of freedom, Father Jerry would always visit me—sit on the edge of my bed. He was kind, always asking me how I was.

Once it had been my mother who had bid me good night. Often there was a dinner party or bridge game waiting—and she'd only have a moment.

But that moment was all mine, her kiss a ray of light falling, landing on my lips.

Now it was Father Jerry who offered me kindness. There was so little tenderness at St. John's that I looked forward to his visits—the way he smiled at me and called me sleepyhead.

"Good night, baby," he would whisper in my ear, while with one efficient gesture he'd slip his hand under the covers to pet my skinny legs. Then, with a sigh, he'd stand and leave for another room, another boy.

THE FIRST MONTHS: a blur of boys, trees, darkness. I can still smell the roses in whiskey, wet stone, rain on wool coats. The sweet smell of candles and frankincense.

Often, I sat in church, in the flickering half-light, listening to the sound of monks walking past. It was always safe there, and serene. Sometimes I thought, Maybe I'll give myself to God. Did that mean giving myself to Father Jerry? At twelve, I could not do the math of love and sacrifice—but God understood everything. I asked Him to help me.

I thought of my real father, how he went to confession, day after day. I prayed and I studied—and in my notebooks I began to draw the dark trees of St. John's, witchy and half-human, faces in the bark like the apple-throwing trees from The Wizard of Oz. I can still see those drawings, can still walk through that living forest.

Поки мої сусіди по кімнаті насолоджувалися останніми хвилинами свободи, отець Джері завжди приходив до мене і сідав на край ліжка. Він був добрим і завжди питав, як мої справи.

Колись солодких снів мені бажала мама. Часто на неї чекала вечера або бридж, і вона мала лише хвилинку.

Але цей момент належав лише мені, а її поцілунок був променем світла, що падав і приземлявся на мої губи.

А тоді отець Джері дарував мені добро. У Сент-Джонсі було так мало ніжності, що я з нетерпінням чекав на його візити, чекав на те, як він усміхнеться і назве мене соньком.

— Добраніч, дитинко, — шепотів він мені на вухо, а одним вправним рухом залазив під ковдру, аби погладити мої худорляві ноги.

Потім, зітхнувши, він підводився і йшов до іншої кімнати, до іншого хлопчика.

ПЕРШІ МІСЯЦІ: розмиті силуети хлопців, дерева, темрява. Я й досі відчуваю той запах троянд та віскі, мокрого каміння, дощу на вовняних пальтах. Солодкий запах свічок та ладану.

Часто я сидів у церкві: у мерехтливій напівтемряві я прислухався до кроків ченців, що проходили повз. Там завжди було безпечно і спокійно. Іноді я роздумував, що, можливо, я присвячу себе Богові. Чи означало це віддати себе отцю Джері? У дванадцять років я не міг збагнути у чому суть кохання і пожертви, але Бог розумів усе. Я попросив його допомогти мені.

Я думав про свого рідного батька, як він ходив на сповідь день за днем. Я молився, і я навчався, і у своїх зошитах я почав малювати темні дерева Сент-Джонса, містичні і напівживі, з обличчями на корі, як ті дерева у «Дивовижному чарівнику країни Оз».

Я і досі бачу ті малюнки, досі можу прогулятися тим оживленим лісом.

IN THE CHURCH, sometimes I saw an older boy—a fat kid lighting candles and muttering prayers. One Saturday morning, I watched him creep in by the side door. I went and knelt down beside him. He lit a candle and turned to me.

"I'm praying my nana dies and goes to hell. Then I'll inherit her money and her house. Why are you here so early?"

I opened my mouth but nothing came out. He asked me, "What are you praying for?"

I didn't have a good answer. I told him I wanted to become a priest. "Why would you want to do that?"

He asked me to give him one example of God actually helping anyone.

"You can't depend on Him," the boy said, with shocking conviction.

"Then why are you praying to Him?" I asked.

"I'm not. I'm praying to Lucifer, my prince."

PAULY PINUCCI-LUCIFERIAN lived upstairs at Low House. He was fifteen and on the wrong side of average: too short, too chubby, too big a nose. He wasn't much of a Johnny-but his voice was deep, his hands long and lovely.

And he played the piano like a genius.

In the castle, in a practice room, Pauly performed a Mozart sonata for me—from memory. It was extraordinary. He became another person when he played—his big body swaying fluidly about the keys. At the baby grand, he was beautiful.

I liked Pauly—liked listening to his big ambitions. "I'm going to be rich and famous. I'll make brilliant music. The fact that I'm ugly doesn't matter a bit."

"You aren't ugly."

У ЦЕРКВІ я іноді бачив старшого хлопчика, товстого хлопчину, який запалював свічки і бурмотів молитви собі під носа. Одного суботнього ранку я побачив, як він прокрадався через бокові двері. Я підійшов і став на коліна поруч із ним. Він запалив свічку і повернувся до мене.

— Я молюся, аби моя бабця померла і потрапила до пекла. Тоді я успадкую її гроші і будинок. А ти чому тут так рано?

Я роззявив рота, але не зміг нічого сказати. Він запитав мене:

— А ти про що молишся?

У мене не було гідної відповіді. Я сказав, що хочу стати пастором.

— І чому ж ти хочеш цим займатися?

Він попросив мене навести хоча б один приклад того, як Бог комусь дійсно допоміг.

— На нього не можна покладатися, — сказав він із повною впевненістю.

— То чому ж ти йому молишся?

— Я молюся не йому, а Люциферу, моєму принцу.

ПАУЛІ ПІНУЧЧІ-ЛЮЦИФЕРІАН жив на верхньому поверсі Лоу-Хаусу. Йому було п'ятнадцять, і він був не дуже привабливим: надто низьким, надто повним і з надто великим носом. Він не був красунчиком, але мав глибокий голос і довгі красиві руки.

І він майстерно грав на фортепіано.

У репетиційній кімнаті Паулі виконав для мене сонату Моцарта по пам'яті. Це було надзвичайно. Коли він грав, він перетворювався на іншу людину: його велике тіло плавно гойдалось над клавішами. За роялем він був прекрасним.

Мені подобався Паулі, подобалося слухати про його великі амбіції.

— Я стану багатим і знаменитим. Я створюватиму геніальну музику. Те, що я страшко, не має жодного значення.

"You don't have to lie. Luckily, concert pianists don't have to be sexy. The best are almost always unattractive. Horowitz is hideous, farting as he plays...

I risked a question. "Do guys ever mock you?" "What do you mean?"

I told him I couldn't take showers anymore-that every time I tried, some of the older boys made fun of my body, my little dick. I told him that two of them peed on me, on my butt.

"They what?"

"They've done it twice."

"Is that what you were praying about?"

"Not exactly."

PAULY, TOO, WAS MOCKED in the showers. So we began to do our showering together, at the gymnasium. We did it during dinner hour, when the building was deserted. We never dared turn on the lights.

In the gloom of the shower room, our bodies slowly materialized. The water was hot and delicious, and as we washed ourselves, we snuck glances toward each other. Pauly was pale and pudgy, and through the steam I saw a shadow of pubic hair above his dick. He looked at me, smooth as a baby, but I didn't feel embarrassed at all.

Pauly became my guide and protector. It was his third year at St. John's. On weekends he took me to the secret spots on campus-the fields and forests, the ancient barn, the abandoned swimming pool filled with leaves and bones.

— Ти не страшко.

— Не треба брехати. На щастя, концертні піаністи не мусять бути сексуальними.

Найкращі з них завжди негарні. Горовіц огидний. Він пукає, коли грає.

Я ризикнув запитати:

— А хлопці тебе ніколи не дразнять?

— Що ти маєш на увазі?

Я розповів йому, що більше не міг приймати душ, що кожного разу, коли я намагався зробити це, хлопці глузували з мого тіла і з мого маленького пеніса. Я сказав йому, що двоє з них помочилися на мене, точніше на мою дупу.

— Вони що?..

— Вони зробили це двічі.

— То це те, про що ти молишся?

— Не зовсім.

НАД ПАУЛІ ТЕЖ ГЛУЗУВАЛИ у душі. Тож ми почали митися разом у душовій біля спортзалу. Ми робили це під час обідньої перерви, коли будівля була пустою. Ми ніколи не наважувалися ввімкнути світло.

У темряві душевої ледь-ледь проглядалися силуети наших тіл. Вода була гарячою і приємною, і поки ми милися, ми крадькома дивилися одне на одного. Паулі був блідим і пухким, і крізь пару проглядалася доріжка волосся над його членом. Він дивився на мене, гладенького, як немовля, але я зовсім не соромився.

Паулі став моїм провідником і захисником. Він навчався у Сент-Джонсі третій рік. На вихідних він повів мене у секретні закутки кампусу, до полів та лісів, до старого амбару і до закинутого басейну, заповненого листям та кістками.

One could easily get lost on the huge estate, and there were afternoons we wandered without seeing another soul. I imagined us as the only two boys left on Earth, waiting for Paradise to begin.

Pauly talked about Mozart and Goethe, about Hesse and Horowitz, and, of course, about God and the Fallen Angel. And he told me about his crazy clan.

Pauly came from a wealthy Italian family in Boston, the only boy. His mother was obsessed with him. He had to call her several times a week and report all his activities in detail. "I hate being interrogated every time I call home. 'Pauly, are you studying? Pauly, are you regular?' She never shuts up. I know it's the pills. She takes them because she's fat."

"Pauly, your mother sounds nice. At least she cares. Mine is always too busy to talk. And I think my dad hates me."

"Chris, that's what fathers do. Do you think my father doesn't hate me? Our fathers went through World War Two. They're all psycho."

I asked him what his father did for a living.

"He's a surgeon. He just operated on the Bishop. He shoots vitamins into the Bishop's ass-he really does. He does it in our house, in my bath- room. I saw the ass. Completely gross."

"My dad throws big parties for the priests," I said. "They put their hands up ladies' skirts. That's grosser. And my dad says I'm the bad one."

"Bad at what?"

"He says I'm a queer. I'm not, you know."

"Doesn't matter to me. The Devil likes everything."

I was about to bring up Father Jerry, but a deer had appeared in front of us, like a miracle. She seemed to say: Silence.

Блукаючи величезною територією, можна було з легкістю загубитися, і були такі дні, коли ми могли бродити і не зустріти жодної живої душі. Я уявляв, що ми залишились одні на Землі в очікуванні потрапити до раю.

Паулі розповідав про Моцарта і Гете, про Гессе та Горовіца і, звичайно ж, про Бога та упалого янгола. І він розказував мені про свій божевільний родинний клан.

Паулі був із знатної італійської родини, що мешкала у Бостоні, і він був єдиним хлопчиком. Його мама була ним одержима. Він мав дзвонити їй кілька разів на тиждень і доповідати у деталях, що він робив.

— Я ненавиджу ці допити кожного разу, як я дзвоню додому. Паулі, а як ти вчишся? Паулі, ти не прогулюєш школу? Вона ніколи не замовкає. Я знаю, що це через таблетки. Вона їх приймає, бо вона товстуха.

— Паулі, твоя мама здається милою. Принаймні їй не все одно. Моя от завжди зайнята, щоб поговорити. А мій тато, здається, мене ненавидить.

— Крісе, вони усі такі. Ти думаєш, мій любить мене? Вони пройшли Другу світову. Вони усі психи.

Я запитав, чим його батько заробляє на життя.

— Він хірург. Він щойно прооперував єпископа. Він впорскує вітаміни йому в дупу, я серйозно. Він приймає його у нашій ванній. Я бачив цю дупу. Це просто бридко.

— А мій тато влаштовує для них вечірки. Вони пхають свої руки жінкам під спідниці. Це ще мерзотніше. А тато ще й каже, що це я поганець.

— Поганець?

— Він каже, що я квір. А я не такий, розумієш?

— Це не має значення. Диявол любить усіх.

Я збирався розповісти про отця Джері, але перед нами, неначе диво, вистрибнув олень. Він ніби промовляв: «мовчати».

FATHER KARL, the crew-cut football coach, mussed my hair, then told me I needed a haircut. That Saturday, I took the school van to the little town of Morton. The barbershop was packed and stunk of cigars and old men, but just up the street was a place called Marta's, a salon.

An hour later, after a surgically precise haircut and a fluff under a space-age dryer, I appeared to be wearing a cap of yellow feathers on my head. The young hairdresser seemed pleased.

She said, "Pixie cut."

My return to the dorm caused a small riot. Every kid in Low House came by to laugh at my hair.

"Rosemary's Baby!" someone shouted.

"It's Mia Farrow!" came next.

Even Pauly had to laugh.

Word of my hairdo spread quickly. By Monday morning, the dean of discipline, Father Boniface, had me in his office. Bonny's punishments were famously harsh, but I liked him-his manicure, his stylish black glasses. He was also an art teacher, known for his calligraphy. Each day, he'd handwrite the list of boys for detention in a gleeful frenzy, posting the text on his door like a demented wedding invitation.

I sat down in a huge butt-dented leather chair, facing his desk.

"Mr. Rush, what is the meaning of your coiffure?"

"Father, it's just a haircut."

ОТЕЦЬ КАРЛ, футбольний тренер з короткою стрижкою, потріпав моє волосся, а потім сказав, що мені варто підстригтися. Тієї суботи я вирушив на шкільному мікроавтобусі до маленького містечка Мортон. Перукарня була переповненою і смерділа цигарками та стариганами, але трохи далі по дорозі розташовувався салон краси «У Марти».

За годину, після надзвичайно кропіткої стрижки та укладання під сушаркою, моє волосся нагадувало капелюх з жовтих пір'їн. Молода перукарка, здавалося, була задоволена роботою.

— Це піксі¹¹. — сказала вона.

Моє повернення до гуртожитку здійняло галас і насмішки. Усі діти з Лоу-Хаусу прийшли погиготіти над моєю зачіскою.

— Дитина Розмарі!¹²

— Це ж Мія Ферроу!

Глузував навіть Паулі.

Новина про мою стрижку швидко розлетілася. І вже у понеділок зранку декан з виховної роботи, отець Боніфатій, викликав мене до свого кабінету. Покарання Бонні були сумнозвісно жорстокими, але він мені подобався з його манікюром та стильними чорними окулярами. Він також був викладачем мистецтва, вправним у каліграфії. Щодня, у піднесеному настрої, він писав від руки список хлопців, які мали лишитися після уроків, і вивішував його на дверях, наче божевільне запрошення на весілля.

Я сів у величезне шкіряне крісло з вм'ятинами від сидниць, обличчям до його столу.

— Містере Раш, а що означає ваша зачіска?

— Отче, це лише стрижка.

¹¹ Дуже коротка жіноча стрижка, з відкритою шиєю та вухами.

¹² Відсилання до фільму 1968 року Романа Поланського, де головну роль грає Мія Ферроу.

<p>"Young man, I'm quite certain that is a girl's haircut. Is it supposed to be some kind of joke?"</p> <p>"No. The woman just gave it to me. All I said was make it short."</p> <p>Bonny told me to be quiet. "You have detention all this week, Mr.</p> <p>Rush. And I'll be watching you very closely. Very closely!" Leaving the office, I swore I'd never cut my hair again. For seven years, I kept that promise.</p> <p>FOR THE WHOLE WEEK of detention, Pauly selflessly joined me and did his homework-a silent vigil that sealed our friendship. Afterward, we ran to our favorite spot in the apple orchard, relishing the fact that we could speak again. The hour of silence only served to increase the needy nerdishness of our conversations.</p> <p>"Pauly, just assume with me that God exists."</p> <p>"I do not deny this fact."</p> <p>"Okay, so would you say that God is all-encompassing?"</p> <p>"It depends on what you mean."</p> <p>"I speak of totality."</p> <p>"Then no. We must include the shadow..."</p> <p>If I brought up God, Pauly brought up Satan.</p> <p>One evening, as we walked toward the cafeteria after Vespers, Pauly asked me if I was hungry.</p> <p>"Of course," I said. "I'm starved."</p> <p>"Well, look what I have." From his shirt pocket, he pulled out a Host, waving the little white wafer in front of me. "At Communion, I only pretended to swallow."</p>	<p>— Молодий чоловіче, я цілком впевнений, що вона жіноча. Це якийсь жарт?</p> <p>— Ні. Мене просто так підстригли. Я лише попросив вкоротити довжину.</p> <p>Бонні наказав мені замовкнути.</p> <p>— Ви відсторонені на тиждень, містере Раш. І я ретельно пильнуватиму за вами. Дуже ретельно!</p> <p>Покидаючи кабінет, я зарікся більше ніколи не стригтися. І протягом семи років я дотримувався обіцянки.</p> <p>ПАУЛІ САМОВІДДАНО ДОЄДНАВСЯ до мого арешту на тиждень і виконував свої домашні завдання. Мовчазна варта зміцнила нашу дружбу. Після цього ми побігли до нашого улюбленого місця в яблуневому саду, насолоджуючись можливістю розмовляти. Година мовчання тільки посилила нашу жагу до базікання.</p> <p>— Паулі, ти тільки уяви, що Бог існує.</p> <p>— Я цього не заперечую.</p> <p>— Гаразд, а чи назвав би ти його всюдисущим?</p> <p>— Це залежить від того, що ти маєш на увазі.</p> <p>— Я говорю про його всевидяче око.</p> <p>— Тоді ні. Ми маємо врахувати і пільму.</p> <p>Якщо я згадував Бога, Паулі протиставляв Сатану.</p> <p>Одного вечора, коли ми йшли до їдальні після вечірньої меси, Паулі запитав чи не голодний я.</p> <p>— Ти ще й питаєш, — відповів я. — Я вмираю з голоду.</p> <p>— Ну тоді глянь, що в мене є.</p> <p>З кишені сорочки він дістав гостію ¹³і помахав переді мною білою вафелькою.</p> <p>— Під час причастя я тільки вдавав, що їм.</p>
---	--

¹³ Прісна облатка, що використовується в католицькій месі.

In all of Christendom there were few sins as grave as desecrating a Consecrated Host. If anyone saw it in his hand, we'd be expelled-and excommunicated.

Pauly nibbled on the holy disc. "Wanna bite?" Piously, I declined.

Saturday morning, a few weeks later, Pauly sat at breakfast, shoving a powdered donut into his mouth. Sugar dusted the book in front of him:

A Compendium of Black Magic.

I gasped and put my napkin over the title

"Relax, Christ-o-pher."

But I couldn't relax.

When I was little, I'd often dreamt of demons. In my nightmares, they dragged me away into darkness, into a terrible crater. I'd inherited this propensity for bad dreams from my father, who often woke up screaming.

I didn't like the Devil. I told Pauly to get rid of the book.

"I just need you to do me one favor," he said.

"What?"

"Just come to the woods with me later? You trust me, right?"

Pauly was not just my friend-he was my only friend. He'd spent a week with me in detention; played Mozart just for me.

"Fine," I said. "I'll come."

THAT EVENING, in the beam of our flashlight, I saw Randy, an older friend of Pauly's. He had on a varsity jacket and, implausibly, goggles. He carried a huge book bag.

У цілому християнському світі було небагато таких тяжких гріхів, як от осквернення свяченої гостії. Якби хтось побачив її в його руці, нас би виключили зі школи і відлучили від церкви.

Паулі вкусив священний хлібчик.

— Будеш?

Я благочестиво відмовився. За кілька тижнів, одного суботнього ранку, Паулі сидів за сніданком, набиваючи рот пончиком з цукровою пудрою. Цукор посипався на книгу перед ним:

Копендіум ¹⁴чорної магії.

Я злякався і накрив назву серветкою.

— Розслабся, Христ-офоре.

Але я не міг.

Коли я був маленьким, мені часто снилися демони. У моїх кошмарах вони затягували мене в темряву, в жахливу розщелину. Я успадкував цю схильність до кошмарів від батька, який часто прокидався із криком. Мені не подобався диявол. Я наказав Паулі позбавитися цієї книги.

— Зробиш мені ласку? — запитав він.

— Яку?

— Мені просто треба, аби ти пізніше пішов зі мною до лісу. Ти ж мені довіряєш, правда?

Паулі був не просто другом для мене — він був моїм єдиним товаришем. Він провів зі мною тиждень, коли мене відсторонили, і грав Моцарта виключно для мене.

— Гаразд, — сказав я. — Піду.

ТОГО ВЕЧОРА, у світлі нашого ліхтарика, я побачив Ренді, друга Паулі, що був старшим від нас. На ньому був університетський бомбер, і що дивно, окуляри для плавання. Він ніс величезну сумку з книгами.

¹⁴ Збірник, зведення, коротка стисла енциклопедія.

I whispered to Pauly, "Why is he here?" "Don't worry. You'll see."

He gave the flashlight to Randy. We had arrived near the ruins of an old stone house, deep in the woods. Pushing leaves away from the ground, Pauly drew a circle in the dirt with the long willow wand he carried at his side. Outside the circle, he traced a triangle, where I was told to sit. When Pauly pulled out a homemade white gown from his pack and struggled to get it on over his clothes, Randy and I started laughing. Pauly told us to shut the fuck up.

"Randy-get into the magic circle with me. Chris, you stay in the triangle."

We laughed once more and Pauly snapped.

"Do as I fucking say!"

I took my place, heart pounding, and, as instructed, lit the three candles stuck in the dirt in front of me. Pauly held a piece of parchment in one hand and his willow stick in the other. He read some words in Latin, and then he said, "Randy, get the rat."

From his book bag, the other boy lifted a silver cage containing a white rat-stolen, I assumed, from the biology lab. Pauly, speaking English now, offered the rat's life to Satan. Randy pulled out a pearl-handled letter opener. Its first plunge into the animal produced only a tiny squeak.

"Stop," I said—but Randy downed the blade again, this time producing a ruby of blood.

"Kill the goddamn thing!" Pauly hissed.

Randy, eyes squinting behind goggles, strangled the rat to death, then placed the corpse at Pauly's feet.

— Паулі, що він тут робить?

— Не хвилюйся, ти все побачиш.

Він віддав ліхтарик Ренді. Ми підійшли до руїн старого кам'яного будинку, що ховався глибоко у лісі. Розчистивши землю від листя, Паулі намалював коло довгою вербовою палицею, яку він ніс із собою. За межами кола він намалював трикутник, у який мені наказали сісти. Коли Паулі дістав із рюкзака саморобну білу сукню і спробував натягнути її поверх свого одягу, ми з Ренді почали сміятися. Паулі наказав нам стулити пельки.

— Ренді, ставай у коло разом зі мною. Крісе, а ти лишайся у трикутнику.

Ми знову засміялися, і Паулі розлютився.

— Робіть, в біса, що я кажу!

І хоч мож серце вилітало з грудей, я зайняв своє місце, і, як було наказано, запалив три свічки, встромлені в землю переді мною. Паулі тримав в одній руці шматок пергаменту, а в іншій — вербову палицю. Він промовив якісь слова латиною, а потім сказав:

— Ренді, принеси-но щура.

Із портфеля він витягнув срібну клітку з білим щуром, якого вони, певно, вкрали з біолабораторії. Тепер вже англійською Паулі запропонував життя щура Сатані. Ренді дістав ножа для конвертів з перламутровою ручкою. Перший удар приніс лише тихе пицання тварини.

— Не роби цього, — сказав я.

Але Ренді знову встромив лезо, і цього разу у щура виступили рубінові краплі крові.

— Вбий цю кляту тварину! — зашипів Паулі.

Ренді, примруживши очі за окулярами, задушив щура, а потім кинув труп до ніг Паулі.

I felt ill.

Pauly called out to the demons. He named all their terrible names, one after another. He said, "I give to you a virgin." He crouched down and touched my shoulder, the candles throwing shadows across his face.

Part of me wanted to run, but a nightmare feeling of helplessness overtook me. I went limp. I thought to myself: Am I hypnotized? I could feel myself far away, a shivering body. And then suddenly Pauly struck me with his stick.

I tasted blood. And then—no pain, nothing. In a trance, I dreamt of my father, in the woods with me, a deer carcass at his feet. I remember my father shouting.

Then Pauly shaking me, screaming, Come back! Come back!

When I opened my eyes, the other boy was gone. Pauly's eyes were wet, glittering. "It worked. It worked," he said. "I have no soul."

I saw the dead rat on the ground.

Napalm

WHEN I CAME HOME for the summer, I had flawless grades, but it meant nothing. I was still condemned to childhood—puberty would not arrive for almost a year. But somehow, my younger brothers already looked and acted like little men, following my father around the yard, doing their chores like soldiers.

It was cookout season—and my father was getting ready.

Dad's barbecue was a monument, a brick ziggurat crowned with an iron R. He could cook for a hundred people, if need be. Dad was a pro. That summer, he decided to use napalm.

Мені стало зле. Паулі викликав демонів. Він назвав усі їхні жахливі імена одне за одним. Він сказав: — Я віддаю вам це незаймане створіння.

Він присів і торкнувся мого плеча, а тінь від свічок відбивалася на його обличчі. Частина мене хотіла втекти, але мене охопило страшне відчуття безпорадності. Я слабшав. «Я що – під гіпнозом?». Я відчував, що моя свідомість відлетіла десь далеко, а моє тіло тремтіло. Потім Паулі несподівано вдарив мене палицею.

Я відчув смак крові. А потім — нічого, жодного болю. У трансі я бачив свого батька, який був зі мною у лісі, а біля його ніг лежав труп оленя. Я пам'ятаю, як мій батько кричав.

Потім Паулі потрусив мене, вигукуючи:

— Отямся! Отямся!

Коли я розплющив очі, іншого хлопця вже не було. Очі Паулі здавалися вологими та сяючими.

— Спрацювало. Спрацювало! У мене немає душі.

Я побачив мертвого щура на землі.

Напалм

КОЛИ Я ПРИЇХАВ ДОДОМУ на літо, у мене все ще була приголомшлива успішність, але це нічого не означало. Я все ще був приречений бути дитиною, адже статеве дозрівання розпочнеться лише за рік. Але чомусь мої брати вже виглядали і поводитися як маленькі чоловіки, слідуючи за батьком по п'ятах, виконуючи хатні справи, як солдатики.

Розпочинався сезон барбекю — і мій батько готувався до нього. Батьківський мангал був справжнім монументом, цегляною пірамідою, увінчаною залізною літерою Р. Він міг би нагодувати і сотню людей, якби довелося. Тато був профі. Того літа він вирішив використати напалм.

Napalm, a form of jellied gasoline, was invented to melt people during the Vietnam War. In 1969, billed as the perfect accelerant, it was briefly available to home chefs. My dad bought cans of it at the hardware store and used it to start the barbecue. It was a real crowd-pleaser. Whoosh! A wall of flame.

AFTER A YEAR away, it was strange to be home. I fussed with my room, decided it was time to get rid of my toys and stuffed animals. I torched them with napalm in the sandbox, thinking of Pauly and the fires of hell. I saw my brothers Michael and Steve watching from the distance.

Mike, a pyro like me, smiled at the flames. He was a brain, as well, a twelve-year-old who liked to dismember stereos in his junky room, then put them back together. He favored noise and chaos. Steve, a year younger, was a nervous child (he'd been given tranquilizers to get through first grade). Staring now at the fiery mayhem, he looked worried. After a few minutes, the boys drove off together on their bikes. Secretly I wanted to get on my ten-speed and race ahead of them. Once I'd been their leader, but my going off to boarding school was a kind of betrayal.

Now brotherless, I hung out with Donna.

In my sister's locked bedroom, she snuck not only Tareyton's but quick hits of pot. I begged her to let me try some. "Valentine said it's good for me-it's from God. It's a sacrament."

Donna rolled her eyes, but I gave her my laser stare and tried to sound tough. "Or would you prefer I get it on the streets?"

Finally, she gave in to my high-pitched begging.

Напалм, різновид желеподібного бензину, був винайдений для спалювання людей під час В'єтнамської війни. У 1969 році, розрекламований як ідеальний прискорювач горіння, він певний час був доступний для домашнього використання.

Батько купив у будівельному магазині кілька балонів і використовував для розпалювання грилю. Це було справжнє задоволення для усіх. П-ш-ш! Стіна полум'я.

ЗА РІК відсутності було дивно повернутися додому. Я перебирав речі у своїй кімнаті і вирішив, що настав час позбутися усіх іграшок і плюшевих ведмедиків. Я спалив їх у пісочниці, скориставшись напалмом,

роздумуючи про Паулі та пекельне полум'я. Я побачив, як мої брати Майкл і Стів спостерігають за цим здалеку.

Майк, такий самий піроман, як і я, посміхався, коли дивився на вогонь. Він у свої дванадцять був розумником, який любив розбирати стереосистему у своїй захаращеній кімнаті, а потім збирати її назад. Він любив шум та хаос. Стів, на рік молодший, був тривожною дитиною (він приймав транквілізатори, аби закінчити перший клас). І коли він дивився на вогонь, він нервував. Через кілька хвилин хлопці поїхали на своїх велосипедах. Потайки я хотів сісти на свій, з десятьма швидкостями, і випередити їх. Колись я був їхнім лідером, але мій від'їзд до інтернату був своєрідною зрадою.

Тепер я, зречений братами, я тусувався з Донною. За зачиненими дверями спальні, моя сестра ховала не лише цигарки «Тарейтон», а й марихуану. Я благав її дати мені спробувати. Валентин казав, що «це добре для мене, це таїнство від Бога». Донна закотила очі, але я подивився на неї своїм пронизливим поглядом і спробував сказати щось серйозне.

— Чи ти хочеш, аби я купив її на вулиці?

Врешті-решт вона поступилася моєму писклявому прохання.

One night, after everyone was asleep, Donna and I smoked a joint in her bedroom. As I pulled the smoke into my greedy lungs, it burned, but I was too proud to cough. After a few more puffs, my hands began to feel like catcher's mitts. And I couldn't stop smiling. Donna took the joint away. "That's enough."

I looked around the room. Every detail was leering and hilarious. My sister's chiffon curtains seemed like they might start to sing and dance. "Chris, are you okay?"

I nodded, unable to speak.

Eventually, we drifted downstairs to the rec room

Everything I saw- the poker table, the wet bar, the gun racks- was transformed. The stuffed deer heads, killed by Dad, seemed undead but not unhappy. I studied their glass eyes, set like glowing jewels. I sang "Silent Night" to them in German, as I'd learned in the choir at St. John's.

Stille Nacht! Heil'ge Nacht! Alles schläft; einsam wacht.

Suddenly the deer's eyes were my father's eyes, telling me to be quiet. But the pot made me fearless and I sang even louder, Donna laughing at every silly note.

IN JULY, Mom invited her relatives over-a rare occurrence. While strange kids swam in the pool, the adults congregated in the living room, curtains drawn, AC set on freeze. Mom's relations were poor people, with crooked teeth and ugly clothes. I barely knew who most of them were. What I did understand was that Mom was not quite herself— serving drinks in plastic cups instead of crystal.

I listened to Grandma Loey chat on the couch with her sister Peggy.

Однієї ночі, коли всі заснули, ми з Донною викурили по косяку. Коли я втягував дим у свої жадібні легені, він обпікав їх, але я був занадто гордим, аби закашлятися. Після ще кількох зтяжок мої руки стали дуже важкими, неначе я був у бейсбольних рукавичках. І я не міг перестати посміхатися. Донна забрала косяк. Досить.

Я окинув кімнату поглядом. Кожна деталь здавалася мені смішною, і все навкруги мене веселило. Шифонові фіранки моєї сестри виглядали так, немов от-от зірвуться співати і танцювати.

— Крісе, ти в порядку?

Я кивнув, неспроможний розмовляти. Зрештою, ми спустилися вниз, до кімнати відпочинку.

Усе, що я бачив — стіл для покеру, бар, стійки для зброї, усе було дивним. Опудала оленів, вбитих татом, здавалися неживими, але не нещасними. Я розглядав їхні скляні очі, що виблискували, наче дорогоцінне каміння. Я заспівав їм «Тиху Ніч» німецькою, як навчили у хорі в Сент-Джонсі.

« Stille Nacht! Heil'ge Nacht! Alles schläft; einsam wacht».

І раптом очі оленів обернулися на очі мого батька, які наказували мені замовкнути. Але марихуана зробила мене безстрашним, і я заспівав ще гучніше, а Донна сміялася з кожної невдалої ноти.

У ЛИПНІ мама запросила у гості своїх родичів — щось велике здохло у лісі. Поки чужі діти плюхалися в басейні, дорослі зібралися у вітальні із заштореними вікнами, ввімкнувши кондиціонер на повну потужність. Родичі мами були бідними людьми з кривими зубами і жахливим одягом. Я майже нікого не знав. Що я точно розумів, так це те, що мама трохи не в собі: вона подавала напої у пластикових стаканах, а не в кришталі.

Я слухав, як бабуся Лої базікала на дивані зі своєю сестрою Пері.

Old as dragons, they sipped cocktails, their eyes swimming behind enormous glasses. Not three in the afternoon, and already they'd begun to drift.

Loey was proud of her daughter's well-appointed home. "Look, look," she kept saying to her sister. "My Norma collects turtles! Aren't they something?" She picked up one from the coffee table and pushed it in Peggy's face. The turtle was a pill case, and as Loey held it aloft, hundreds of saccharins fell like flakes of snow.

Neither noticed a thing.

The sisters drank, toasted, and kissed, smearing their lipstick like jam.

I didn't know that they'd once been fabulous flappers, gorgeous girls with terrible luck. Both married men who beat them silly. No one ever told me how rough their lives had been, how tough they had to be.

My parents, of course, explained nothing.

MY SISTER HAD graduated with honors from St. Ignatius High. Her graduation gift had been a Mustang convertible, in forest green. Once she had the keys, she was hardly home. I missed her terribly.

But it seemed she could still read my mind. One morning, she came down to the basement. "Chris, there's a be-in at the park today. Wanna come?"

In five minutes, I was dressed: maxi-fringe moccasins, Peter Max pajamas, and a strand of baby-blue beads.

Старі, як світ, вони потягували коктейлі, а їхні очі виднілися за величезними окулярами. Не було ще й третьої години, як їх розвезло.

Лої пишалася добре облаштованим будинком своєї доньки.

— Ну ти глянь, глянь, — повторювала вона сестрі. — Моя Норма колекціонує черепах! Хіба ж вони не чудові?

Вона взяла одну з журнального столика і піднесла до обличчя Пері. Ця черепаха слугувала коробочкою для пігулок, і коли Лої підняла її, з неї посипалися сотні порошкових сніжинок.

Жодна з них нічого не помітила.

Сестри пили, підіймали тости й цілувалися, розмазуючи помаду, наче джем.

Я й не знав, що у молодості вони були чудовими флаперками¹⁵, прекрасними дівчатами з жахливою долею. Обидві вийшли заміж за чоловіків, які били їх до нестями. Ніхто ніколи не розповідав мені, як важко склалося їхнє життя і якими сильними вони мушили бути.

Мої батьки, звичайно ж, нічого не пояснювали.

МОЯ СЕСТРА випустилась із старшої школи святого Ігнатія з відзнакою. Її подарунком на випускний став кабріолет Mustang кольору лісових дерев. Як тільки вона отримала ключі, вона майже не з'являлась удома. Я страшенно сумував.

Але, здавалося, вона все ще могла читати мої думки. Одного ранку вона спустилася до мене.

— Крісе, сьогодні у парку буде вечірка. Хочеш піти?

За п'ять хвилин я був готовий: мокасини з довгою бахромою, піжама «Пітер Макс» і низка ніжно-блакитного намиста.

¹⁵ Модні, бунтарські дівчата 1920-х із короткими сукнями та зачісками.

When I came upstairs, Mom thought I looked darling in my costume and took a picture. Then, in

another, quieter voice, she said she was concerned about Donna, who was still primping in her room. "Chris, I think some of Donna's friends may smoke marijuana. Keep an eye out, will you?"

AT THE COUNTY PARK, there were a couple of hundred kids stretched out on the lawn. There were puffy pants and ostrich feathers, face paint and attempted beards. Under the shade of a giant maple, we found Donna's friends. On an Indian blanket, we sat beside Valentine and Jo. Valentine was shirtless and tanned, his blond head on Jo's lap.

He said, "The angels have arrived."

I'd forgotten how pretty he was, boyish even, but so confident, with his sexy girlfriend and adoring friends.

Some dude nearby tapped on a drum and hummed. No one spoke, though, or danced. The crowd was strangely reserved. Donna whispered to me, "They're all tripping. Valentine doses everyone. That's his thing." Soon, he sat up and spoke to his disciples, in the kind of cooing tones one uses with toddlers. "People, are you with me? Do you feel the breeze? It's soooooo fulfilling. Do you feel it? Do you feel the earth vibrating? Yeaahhah-let's ride it, people ... ride..."

From inside his own movie, Valentine swayed back and forth.

It was a Sunday afternoon. At home, the adults would be mixing cock- tails, maybe playing cards. Someone would be trying to sing along with Perry Como or Robert Goulet.

From Valentine's girlish hand appeared a little sheet of folded paper. Carefully, he undid the puzzle.

Коли я піднявся нагору, мама сказала, що я виглядаю мило у своєму костюмі і сфотографувала мене. Тоді ж зовсім іншим, тихішим голосом вона сказала, що турбується за Донну, яка все ще чепурилася у своїй кімнаті.

— Крісе, я думаю, що деякі її друзі курять марихуану. Наглядай за нею, добре?

У МІСЬКОМУ ПАРКУ на галявині розляглося кілька сотень дітей. Там були і дуті штани, і страусине пір'я, і розмальовані обличчя, і натяк на борідки. У затінку величезного клена ми побачили друзів Донни. Ми сіли на індіанський килим разом із Валентином і Джо.

Валентин із засмаглим тілом був без сорочки, а його світле волосся лежало на колінах Джо.

— Ангели прибули.

Я вже й забув, яким гарним і навіть інфантильним він був, але ж таким впевненим у собі зі своєю сексуальною дівчиною і друзями, які його обожнювали.

Якийсь хлопець поруч стукав у барабан і наспівував. Але ніхто не говорив, і ніхто не танцював. Натовп був, на диво, стриманим. Донна прошепотіла мені:

— Вони всі під кайфом. Валентин дав кожному дозу. Це його фішка.

Незабаром він звернувся до своїх послідовників ласкавим голосом, яким зазвичай говорять до малюків.

— Люди, чи ви зі мною? Ви відчуваєте вітерець? Він таки-и-и-и насичений! Ви відчуваєте його? Ви відчуваєте, як вібрує земля? Так-так, давайте тусити, люди...тусити...

Це було в неділю після обіду. Вдома дорослі готували коктейлі і, можливо, грали в карти. Хтось намагався співати разом із Перрі Комбо або Робертом Гуле.

У дівочій руці Валентина був клаптик складеного паперу. Він обережно розгорнув його.

Inside was a tangerine-colored tablet. With his fingernail, he chipped it, holding up a tiny sunny shard. "Take this," he said to me.

"I don't think that's a good idea," said Jo.

But when I looked at my sister she shrugged, and Valentine put the LSD on my tongue-like a priest giving Communion. He bowed his head,

and I bowed mine. Instantly, the drug dissolved. Valentine handed the rest of the tablet to Donna.

"Orange Sunshine," he said.

In silence, everyone stared out across the lawn. Soon, an agitation began to flutter inside me. Or was it outside? As the breeze moved across the park, the shuddering of the trees was mesmerizing; the lawn rippled like the surface of a lake.

I thought: God's here.

I had not yet been drunk, but like a drunk I found that everything around me was moving to and fro. But rather than falling overboard, I stayed safely on the red blanket. It was a boat and on it we were slowly carried away...

My sister said, "Let's take a stroll," and, like Jesus, we were able to walk across the waters of the lawn. Against my bare feet, each blade of grass felt profound and singular. When my sister bought me an ice cream, I began to cry. I wanted to scream: I love you so much!

Love was not a word that was ever said in our house. It suddenly felt like a great secret, rediscovered. Why hadn't anyone told me about it before? And how had it arrived inside a piece of dust placed on my tongue? "Are you okay?" Donna asked.

When we went back to the blanket, Valentine put his hand on my shoulder. He understood everything. "Love is making him cry."

I looked up into his impossibly beautiful face.

Всередині була таблетка помаранчевого кольору. Він розділив її нігтем і підняв маленький яскравий уламок.

— Це тобі, — сказав він мені.

— Не думаю, що це гарна ідея, — заперечила Джо.

Але коли я подивився на сестру, вона знизала плечима, і Валентин поклав ЛСД мені на язик, як священик, що дає причаститися. Він схилив голову, і я схилив свою. Наркотик миттєво розтанув. Валентин віддав решту таблетки Донні.

— Помаранчеве сонце, — сказав він.

Усі мовчки дивилися на галявину. Незабаром всередині мене почало переповнювати хвилювання. А може, воно було ззовні? Вітерець проносився парком, дерева тремтіли, зачаровуючи погляд, а галявина хвилювалася, немов гладь озера.

Я подумав: Бог тут.

Я ще не був п'яний, але, неначе наїдпитку, відчував, що все навколо гойдається туди-сюди. Але замість того, щоб випасти за борт, я впевнено стояв на червоному килимі. Це був човен, який повільно уносило вдалину...

Сестра запропонувала мені прогулятися. І ми, як Ісус, змогли пройти по воді, що насправді була газоном. На моїх босих ногах кожна травинка відчувалася глибокою і неповторною. Коли сестра купила мені морозиво, я розплакався. Я хотів закричати: «Я так тебе люблю!»

Любов — це слово, яке у нас в домі ніколи не промовляли. Раптом воно здалося мені великою таємницею, яку я знову віднайшов.

Чому ніхто не розповідав мені про це? І як воно потрапило у купку порошку, що лежав у мене на язиці?

— Ти в порядку? — запитала Донна.

Коли ми повернулися до покривала, Валентин поклав руку мені на плече. Він все зрозумів. «Любов змушує його плакати».

Я підняв погляд на його неймовірно красиве обличчя.

"You're one of us now," he said—and then, "You're one of mine." I closed my eyes and saw stars, paisley, jellyfish.

BEFORE GOING HOME, Valentine slips me a folded piece of paper, another tiny pill. The next night I can't sleep, thinking about it. At midnight, I take a chip. When I wander upstairs at four, I'm peaking. In the kitchen my father is making his eggs. I watch him from the doorway. Like an

X-ray, I can see inside him. Can see his heart, like an octopus.

Ten minutes later—an hour?—I see him out the window, walking around the yard.

As the light grows, I see he has a gun in his hand—a spray nozzle attached to a bottle of pesticide.

He's at war with the dandelions. In his other hand, there's a glass of scotch. As he sprays each flower, he's saying: Die, die.

The sun is rising, yellow on his yellow hair.

I need to tell him that everything is okay.

But he disappears behind a curtain of sunlight sweeping the world.

A FEW WEEKS LATER, Donna drove me out to Valentine's stash house in the Pine Barrens. Up a long dirt drive sat a shack on the edge of a mossy spring. Inside, our leader was sleeping on a bare mattress, blond head on a paisley pillow. We stood there for a moment, watching him breathe. The house was dark and sweet, like cinnamon.

Valentine opened his eyes and said: Peace.

Jo came from the kitchen and kissed us hello. She and Donna went off to chat, leaving me alone with Valentine. I sat on the floor next to the bed as he rolled a joint. He lit it and only after five or six hits did he pass it to me.

— Тепер ти один із нас. — сказав він, а потім додав: — Ти мій. Я заплющив очі і побачив зірки, пейслі і медузу.

ПЕРЕД ПОВЕРНЕННЯМ ДОДОМУ Валентин підсовує мені згорнутий папірець, ще одну крихітну пігулку. Наступної ночі я не зміг заснути, думаючи про це. Опівночі я ковтаю пігулку. Мене накриває о четвертій ранку, коли я гуляю нагорі. На кухні батько смажить яєшню. Я спостерігаю за ним з порогу. Як рентген, я бачу його зсередини. Бачу його серце, схоже на восьминога.

Через десять хвилин... Чи через годину? Я бачу його у вікні, як він ходить по двору.

Коли світло стає яскравішим, я бачу в його руці пістолет-розпилювач, прикріплений до пляшки з пестицидами.

Він воює з кульбабами. В іншій руці він тримає склянку скотчу. Оприскуючи кожну квітку, він промовляє: «Помри, помри».

Сонце сходить і виблискує жовтим кольором на його волоссі.

Я маю сказати йому, що все в порядку.

Але він зникає за завісою сонячного світла, що огортає світ.

ЗА КІЛЬКА ТИЖНІВ, Донна відвезла мене до схованки Валентина у Пайн-Барренс. Вдалині ґрунтованої дороги, на березі джерела, покритого мохом, стояла його халупа. Там, у середині, наш вожак спав на голому матраці, поклавши свою світлу голову на подушку з візерунком пейслі. Ми почекали там хвилю, споглядаючи, як він дихає. У будинку було темно і пахло чимось солодким, схожим на корицю.

Валентин розплющив очі і промовив: «Мир».

Джо вийшла з кухні і поцілувала нас на знак привітання. Донна пішла розмовляти з нею, залишивши мене сам-на-сам із Валентином. Я сів на підлогу біля ліжка, а він скрутив косяк. Він запалив його і тільки після п'яти-шести затяжок передав мені.

<p>It was wickedly strong. I handed it back, coughing, already far too stoned.</p> <p>It took all my nerve to say, "Valentine?" "Yes?"</p> <p>"I'd like to take some acid back to school."</p> <p>"You want to buy some?"</p> <p>I swallowed, said, "Yes."</p> <p>Valentine did not take his eyes off me. "Have you been saying your prayers?"</p> <p>I bowed my head, embarrassed by the question, wondering if he was making fun of me.</p> <p>"How much?" he asked.</p> <p>"Like five."</p> <p>He opened a suitcase, pulled out a dusty plastic bag, then poured a mound of pink pills onto a silver tray. He thought I meant five hundred. I didn't know what to do.</p> <p>"I just want to share some with a friend. We're in the choir," I added</p> <p>stupidly.</p> <p>"Sacrament belongs in a church. Take a thousand."</p> <p>"I really just want five." I could hear my voice going up. "And I don't have that much money."</p> <p>"You will. Go ahead, count 'em out. I'll get a baggie from the kitchen." When he left the room, I felt dizzy. I wanted Donna's advice but she was busy with Jo.</p> <p>Fingers coated with pink dust, I counted out a thousand hits.</p> <p>Valentine, walking back in with a jar of baby food, licked goo from a tiny spoon. "I love this stuff. Especially the vanilla." He poured the pills into a baggie. I didn't want to disappoint him. I asked what I should charge.</p> <p>"You get them for a buck a tab. Sell them for three." He smiled. "When you have the cash, have your sister call me. It's all for the Glory of God."</p>	<p>Він був страшенно міцним. Я віддав його назад, закашлявшись, наче вже занадто накурений.</p> <p>Мені знадобилося зібрати усю мою сміливість, аби заговорити:</p> <p>— Валентине?</p> <p>— Га?</p> <p>— Я хотів би взяти трохи кислоти до школи.</p> <p>— Хочеш купити?</p> <p>Я проковтнув слину і погодився.</p> <p>— А ти молився?</p> <p>Я схилив голову, збентежений його запитанням, і подумав, чи не насміхається він з мене.</p> <p>— Скільки тобі треба?</p> <p>— П'ять.</p> <p>Він відкрив валізу, дістав запилений поліетиленовий пакет, а потім висипав купу рожевих пігулок на срібну тацю. Він подумав, що я мав на увазі п'ять сотень. Я не знав, що робити.</p> <p>— Я просто хочу поділитися з другом. Ми разом співаємо у хорі. — на дурість, додав я.</p> <p>— Таїнство належить церкві. Візьми тисячу.</p> <p>— Я справді хочу лише п'ять. — запищав я. — До того ж, у мене немає стільки грошей.</p> <p>— Знайдеш. Нумо, перерахуй. Я принесу ще пакет з кухні.</p> <p>Коли він вийшов з кімнати, у мене закрутилася голова. Я хотів порадитися з Донною, але вона була зайнята розмовами з Джо.</p> <p>З рожевим порошком на пальцях, я нарахував тисячу таблеток.</p> <p>Валентин, повернувшись із банкою дитячого харчування, злизав залишки з чайної ложечки.</p> <p>— Люблю цю штуkenцію. Особливо ванільну.</p> <p>Він засипав таблетки знову у пакетик. Я не хотів його розчаровувати. Я запитав, яку ціну я маю називати.</p> <p>Ти платиш один долар за таблетку. Продавай за три. — він посміхнувся. — Коли в тебе будуть гроші, нехай твоя сестра мені подзвонить. Все це для слави Божої.</p>
---	--

CHAPTER 2. TRANSLATION COMMENTARY

2.1 Book summary

The Light Years, published in 2019, is Chris Rush's coming-of-age memoir, rich in cultural references, non-equivalent notions, personal attitudes, and thoughts. The author reveals the details of his upbringing and the shaping of his personality, regarding all the sociocultural changes that occurred in America during the 1960s and 1970s.

The book comprises 384 pages and nearly 40 chapters, which are further divided into several sections. Each page contains a specific memory, arranged chronologically, but sometimes deviating from the narrative due to a shift in focus or heightened emotional intensity. The titles of the subsections (memories) are immediately followed by the first sentence, which does not distract the reader from the narrative, but makes it clear who or what is the main subject of the chapter.

The story centers mainly on the author and his highly respected religious family, who hosted parties for the *crème de la crème* of the New Jersey suburbs. Priests, brothers, and sisters were the common and highly anticipated guests, which is why Chris was exposed to the Church from early childhood.

His older sister Donna had an undisputed influence on Chris's personality by inviting him to the company of drug addicts, dealers, and hippies, letting him try LSD, and immersing the young boy into the world of "sacraments". Life puts Rush into various gruesome events that he has to overcome. At home, he deals with parents' ignorance and father's cruelty; at boarding school, he copes with bullying from older boys and harassment from priests; with Donna, he dives into a deep addiction that leads to a severe overdose and reassessment of values. Such frightening life events make the reader either sympathise or feel disgusted by the choices characters make and the actions they take.

By exposing the vices of society at that time, the reader encounters the pain and harshness of this world and views them through the author's lens, making this autobiography sensual, touching, and special. With this in mind, the task of the translator is, first and foremost, not to distort or misrepresent the perspective and to preserve the meaning in combination with the emotions.

The text performs an emotional, expressive, and aesthetic function. Through personal example, the author demonstrates that our environment has a direct and consequential impact on the formation of our consciousness and self-identification. Therefore, the target audience can be considered teenagers, young people, and adults interested in the cultural characteristics of America at that time, and who would like to see it through the eyes of a child and later a teenager.

2.2. About the author

Writer and artist Chris Rush was born and raised in a respectable, wealthy Catholic family in suburban New Jersey, where he often visited with his mother. Chris was a creative child who expressed himself through drawing, various crafts, and music, which was not approved of by his father, who suffered from alcohol addiction.

The memoirs under review primarily cover his childhood and turbulent youth, which he spent in various parts of the United States. Arizona and California, where the author visited his older sister and later settled, influenced his worldview and opened his eyes to various social issues: the LGBTQ+ community, drug use and overdose, sexual violence, and survival in this world.

Work on *The Light Years* continued for over 10 years, and it is currently the only book Rush has written. The writing style is straightforward and emotionally charged, forcing the reader to fully immerse themselves in the plot, reflecting the author's growth as a person and personality.

Although the book has not yet been thoroughly researched, the material is full of interesting features from a translation perspective. The author employs biblical allusions and quotations from sacred writings, which is a challenge for the translator, as reproducing such structures requires knowledge of the context and linguistic clichés, as well as careful research or the creation of equivalents. Similarly, the author has imbued the text with cultural realia from various aspects of American life in the 1960s and 1970s, including music, cinema, cars, interior design, clothing, and more.

This context allows the reader to understand (or justify) the characters in the work and see the world from a different angle, namely from within. Chris Rush's book deserves further study, as it is unique in its sincerity and candour.

2.3. Text and genre characteristics

For translation and research within the framework of this translation project, parts 1, 2, and 3 were selected in their entirety, along with the first few memories from part 4, to illustrate the hero's development, the formation of his personality, and his preferences as they change with his environment.

According to K. Millard (2007), personality is formed primarily through personal resistance and various personal conflicts, such as the loss of loved ones, bullying by peers, misunderstanding by adults, and rejection by society.

Given the book's genre, it is crucial to differentiate between the notions of autobiography (memoir) and its sub-genre, Coming-of-Age. O. Cherniavska (2022) distinguishes autobiography and memoirs as a separate genre and calls it a human document, that is, a type of writing that describes in detail the path of a particular person in different life circumstances. Therefore, the book under review, *The Light Years*, written by Chris Rush himself, entirely fits this definition, as it describes the real events of the author's development under the influence of his environment, cultural, social, and other changes.

It is also worth adding clarity and precision to the definition of the autobiography genre. As P. Carmagnani (2019) notes, in today's world, stories that reveal characters from different angles through various life circumstances can be called coming-of-age memoirs. Considering the difficult life path, trials, and tribulations the main character faces at different ages (approximately 11 to 13 years old in the analyzed part) and the transformation of consciousness, the book under study is a coming-of-age memoir.

Within the genre, these difficult moments are aimed not only at personal development and formation, but also at reflecting cultural, social, historical, psychological, and other factors in society. Therefore, we assume that growing up against the backdrop of American realities of the 1960s and 1970s has its own characteristics and is reflected in the text through an emphasis on social transformations and the representation of key cultural values.

2.4. Translation techniques in *The Light Years*

Undoubtedly, shifts in politics, society, ideology, and other fields profoundly impact people and how they express their creativity and individuality. Since literature, film, music, and other cultural forms are constantly evolving, translators must adopt a contemporary perspective and adapt their translation strategies, techniques, and even the tools they use.

According to J.V. Coillie (2022), book translation benefits readers and may enhance the target language at different linguistic levels, including phonetic, grammatical, and lexical.

Additionally, it sparks a range of new literary trends and genres, which in turn lead to shifts in societal conventions.

One of the most critical and integral tasks in a translator's work is to study the cultural and ideological contexts to create a faithful translation. While working on Chris Rush's book and its rendering, it was essential to pay attention to the youth of America in the 1960s and 1970s and their behaviour in various situations.

E. Twyoniak (2010, p. 289) characterizes this period as one that went through a "metamorphosis of consciousness" and was marked by a new wave of youth self-expression by creating subcultures, wearing unconventional clothes, listening to specific music, etc. Consequently, it gives rise to new, modern, and unusual linguistic units, such as slang, argot, and highly restricted lexis, which require detailed analysis from both cultural and translation perspectives.

In consideration of this, we have identified three key eras, circumstances, and events that shaped Chris's early identity, which are:

- Growing up in the parental home
- The transformation of the main character during his stay at a Catholic boarding school
- Development under the influence of his older sister and her hippy friends

All these periods are united by the concept of culture-specific notions, known as *realia*. The idea of *realia* encompasses references to specific objects or facts that are directly related to real cultures and their actual, materially tangible context (Pettini, 2022).

Realia can refer to both proper names and common names, referring to a wide range of aspects of life. However, the classification of *realia* is a controversial topic among scholars. Despite the absence of a universal classification system, it is essential to select the canonical one, as proposed by Peter Newmark in his 1988 *Textbook of Translation*. The researcher defined six categories: social culture, ecology, organizations, material culture, conventions, ideas, gestures, and habits.

Among the diverse categories of *realia* addressed in translation studies, elements of social culture are among the most complex and extensive. Such concepts shape the perception of a particular turning point or historical era depicted in the text and influence the reader's understanding of a specific country's cultural characteristics.

Blažytė & Liubinienė (2016, p. 48) note that culturally unique units may include names of mythological characters and pop culture figures, as well as concepts, symbols, and expressions of contemporary society.

Given the prevalence of mainstream and classical culture, we consider it proper to treat the names of renowned individuals, the titles of songs and records, references to movies, and other significant elements as related to this group of *realia*. Several examples have been found in our study:

Bonanza – “Бонанза”
Mozart sonata – соната Моцарта
Horowitz – Горовіц
Goethe – Гете
Hesse – Гессе
Dotty Doone – Доті Дун
Rosemary's Baby – Дитина Розмарі

Proceeding to the next point, the absence of background descriptions or natural settings makes ecological *realia* uncommon in the narrative. However, it is important to emphasize that environmental *realia* may function as culturally distinctive units when they are unfamiliar or foreign to the source culture. But at the same time, they may simply denote elements of the natural world and its characteristics, originating from a culturally specific environment (Kule, 2020)

Given the colorfulness and cultural flavor of the original text, a vital task in the translation was to preserve descriptions of the diverse locations, the beauty of the flora and fauna of the latitudes, and the landscape (if any) to further immerse the reader in the atmosphere. The simplest examples are:

Willow wand – вербова палиця

Rat – щур

Jellyfish – медуза

Deer – олень

Pine trees – сосни

Dark trees of Saint John's – темні дерева Сент Джонса

Regarding the background information about the author's biography, a vital point is his religious education and the time spent in Saint John's, a boarding school for Catholic boys, which had a considerable impact on his psychological and mental health. For this reason, we focus on the realia of various organizations, including associations, private clubs, and subcultural communities.

As each society develops its own language system, incorporating the characteristics of its members and the unique features of its mission and objectives, it serves as the face and bearers of culture. Still, it also frequently impedes understanding across generations or between those with different moral values and principles (Iorgulescu & Marcu, 2018).

The author merges two opposing aspects of his life in the book: drugs, which are philosophically connected to religion as hippies viewed them as a "sent gift from God." Still, they also accompany a dissolute lifestyle. The other is religion and the desire to dedicate his life to worship. This contrast highlights the ridiculousness of that era's society and has a satirical effect.

Moreover, it is crucial to note that these two contexts share linguistic features typical of the community they serve. The internal vocabulary of these closed societies acquires nuances and meanings unique to it, created by its members.

It is worth emphasizing that classifying realia can be challenging, especially when there is an overlap between two categories, as in our case. As a result, the following instances reflect both realia of organizations and subculture groups (youth and adolescents) as well as customs and traditions, some of which are associated with Catholicism and the church:

St. Ignatius – Церква Святого Ігнатія

Saint Jones – Сент-Джонс

Father – Отець

Diocese of Trenton – Єпархія Трентона

Our Lord – Господу нашо́му

Holy Communion – Святе причастя

Johnnies – Іоанці

cassocks – сутани

Host –

Cheerleader – Чирлідерка

Flapper – Флаперка

Hippy – хіппі

Smoke pot – курити травку

Sacrament – таїнство

It is believed that one of the most common types of realia is material culture, which encompasses everything that surrounds us: everyday items, appliances, interior and decorative elements, cars, buildings, private property, and more.

Y. Eliav (2016) claims that material culture incorporates "materiality as a fundamental aspect of culture," which integrates the tangible, social, and figurative dimensions of culture.

Although the concept and definition of realia have changed and moved from the exclusively material world, we consider it appropriate to highlight this type for the completeness of our work and to prove our point, giving the following examples:

Mustang convertible – кабриолет *Mustang*
Hummels – фарфорові фігурки Гумельс
Short Hills Mall – Торгівельний центр *Шорт Гілс*
Woolworth's – Вулворс
Marta's – салон “У Марти”
Peter Max pajamas – піжама “Пітер Макс”
Leopard leotards – Леопардові купальники
Tareyton – цигарки “Тарейтон”

Given the cultural specificity outlined earlier, one of the most critical types of non-equivalent vocabulary is that used to describe customs, traditions, ideas, and behavioral patterns, as these shape the reader's perception of the characters in a literary work and can have a significant impact on readers who are prone to imitation when they empathize with and feel emotionally attached to the characters.

According to Adhikari (2020), culture is the manner of life of a community, including its established social norms and patterns of conduct. Therefore, rendering these pieces necessitates both language proficiency and an awareness of the cultural and behavioral elements they convey.

Following those above, we consider the following examples to be on-point representations of such a type of realia:

Cocktail parties – Коктейльні вечірки
At my parents' next bridge party – на наступній вечірці батьків, де дорослі грали в бридж
Just in from golf – щойно повернулася з гольфу
Style was a bid for happiness – Стиль був запорукою щастя
White trash – біле бидло
Let's ride it – давайте тусити
he went to confession, day after day – він ходив на сповідь день за днем
I prayed, and I studied – Я молився, і я навчався
She'd already done summer training at the Barbizon Modeling School – Вона вже пройшла літнє навчання в модельній школі «Барбізон»

The primary challenge in translating such linguistic units lies in the asymmetry of languages and, in most cases, the scarcity of equivalents. Consequently, Newmark's primary question, which we were also considering, was how much detail should be provided to the target audience for each such linguistic unit. There are currently numerous categorizations and classifications of translation techniques.

Thus, to achieve adequacy in our work, we applied the most common and canonical techniques proposed and explained by Hurtado Albir and Lucia Molina (2002), and also highlighted the importance of transliteration and transcription in rendering proper names.

In the first highlighted period, the author detailed the text and added cultural flavor through realia, mentioning objects that held special significance at different points in childhood. Referring back to Newmark's classification, we can categorize them as material culture, including clothing, household items, brands, etc.

A popular method for reproducing proper names across languages with different writing systems is transcription and transliteration. O. Zubach and A. Trushkovska (2024) provide clear definitions of both techniques. The main difference between the two concepts lies in reproduction: specifically, transliteration is used to clearly convey the sound set of a word, phrase, etc. Transliteration, in turn, focuses on rendering the letter composition of lexical units.

Similarly, the names of significant and popular items among American teenagers and adults, such as candy, chewing gum, perfume, and clothing brands, were reproduced using the techniques mentioned.

(1-s) *From my shorts, I produce a roll of my **Life Savers**, carefully unspooling the foil wrapper.* (Rush, 2019)

(1-t) *Я дістаю з кишені пакетик льодяників “Лайф Сейверс” і обережно розгортаю один з них.* (Раши/Завадська 2025)

(2-s) *...Paper flowers and **Chiclets**!* (Rush, 2019)

(2-t) *...Паперовими квітами і жуйками “Чиклетс”!* (Раши/Завадська 2025)

In these cases, transliteration and transcription were combined with amplification, specifically by adding the words “льодяники” and “жуйки” to explain concepts unfamiliar to Ukrainian audiences.

In case of example 2, the peculiarities of rendering the English letter combination **-ch** before the vowel **-i** needed to be considered. It is always represented as the consonant **-ч** in Ukrainian, according to modern transliteration rules. However, in practice, adapting proper names is more complicated because of the vowels in Ukrainian. The formal norms of transliteration show that the English letter **-i** should be rendered as **-і** in Ukrainian as well. Still, such rendering is not authentically Ukrainian in accordance with the history of the Ukrainian language.

V. Nimchuk highlights in his work "Problems of Ukrainian Spelling in the 20th and Early 21st Centuries" (2002) that while the "rule of nine" has standardized the spelling of **-і** and **-и**, however, historical (referring back to Old Slavic language) and modern linguistic practice constantly show the larger use of **-и** following sibilants. This is particularly evident in proper names, where attestations are found continuously for the forms, for instance, in the city names **Чикаго**, **Чилі**, **Вашингтон**, **Вірджинія**.

Given these orthographic analogies, rendering **Chiclets** as “**Чиклетс**” is a conscious, motivated deviation from mechanical transliteration and might be treated as a transcription instead. The form better corresponds to the actual Ukrainian graphic tradition and conveys the English syllable [tʃi] more naturally.

(3-s) *One night, she spit her one into a **Kleenex**.* (Rush, 2019)

(3-t) *Однієї ночі вона виплюнула жуйку у «Клінекс».* (Раши/Завадська 2025)

We deliberately avoided using addition or descriptive translation techniques when rendering the brand name, as Kleenex is a well-known paper towel brand among Ukrainians and is still available. Heilpern, Eggington, Brown, and Smith (2024, p. 86) note that the name "**Kleenex**" has already undergone a semantic shift, consistent with the linguistic findings reported in the study *Going Generic*. The decision to keep the original name unexplained is further supported by the fact that it became a general term for all types of paper towels, rather than identifying a specific brand.

(4-s) *I was using Mom's expensive **stuff** – **Shalimar** and **Arpège**.* (Rush, 2019)

(4-t) *Я використовував дорогі мамині парфуми – «Шалімар» і «Арпез».* (Раши/Завадська 2025)

The following example with proper names occurs when the main character makes paper flowers and sprays them with his mother's perfume to give them a pleasant scent. A distinctive feature is the French name **Arpege** and its transliteration. For accuracy, various resources were used to search for pronunciation (dictionaries, videos, and audio materials). The main difficulties were the French uvular [ʁ], which is written with the letter **-r**, and the soft alveolar [ʒ], which is written with the letter **-g**. The closest Ukrainian sounds and letters we considered for reproduction were **-р** and **-ж**.

Moreover, the technique of particularization was applied when translating the word "**stuff**" into Ukrainian, using the more precise, limited definition of "**парфуми**" to provide a clear understanding.

When Chris finds a distinctive bright pink cape in a small antique shop, he recalls the name of a brand that mimics the famous Italian fashion house Gucci, given the peculiarities of Italian pronunciation, namely the letter combination **-cc** with **-i**, which is transcribed as [tʃ]. The most similar sound and letter in Ukrainian are **-ч**. Doubling was also retained for adequate translation. The word **said** was reproduced using the technique of transposition, which is conveyed by changing the active voice to the passive voice and is expressed by the construction "**was written**".

(5-s) *The label said Pucci...* (Rush, 2019)

(5-t) *На етикетці було написано «Пуччі»...* (Раш/Завадська 2025)

Continuing the study of material objects in combination with proper names, we also paid attention to references to well-known film projects of the 1960s and 1970s, as well as to prominent personalities.

(6-s) *Today, she's wearing her gold I Dream of Jeannie slippers* (Rush, 2019)

(6-t) *Сьогодні вона у золотих капцях, як у Джина з серіалу «Я мрію про Дженні»* (Раш/Завадська 2025)

In this case, the established equivalent technique was used. According to Mona Baker (2011), an equivalent is a word, phrase, or other linguistic unit that the author and/or translator has chosen for its accuracy, taking into account factors such as meaning, mode, tenor, field, and register.

Translating the series title did not pose a difficulty, as an established equivalent had already been used in various sources. The amplification technique was used to clarify what **I Dream of Jeannie** is, expressed by adding the word "**серіал**", and the character "**Джин**" was added for comic effect and extra particularization.

(7-s) *...Donna in a peach cashmere wrap, with a taupe fedora; I'm standing beside her in a glimmer-blue suit and yellow ascot.* (Rush, 2019)

(7-t) *...Донна в персиковій кашеміровій накидці, у сіро-коричневій фєдорі; я поруч із нею в мерехтливому синьому костюмі і жовтому шовковому аскоті.* (Раш/Завадська 2025)

This example clearly illustrates the style of clothing considered fashionable at the time. Difficulties arose in selecting the ideal equivalent for the word *wrap* as it has multiple meanings even in fashion discourse. The Cambridge Dictionary defines a *wrap* as a piece of clothing worn around the body and/or shoulders (*wrap* | *meaning of wrap in Cambridge Dictionary*. (n.d.)).

However, in Ukrainian, the words for this item are «**шарф**» or «**накидка**». Given the context and attire of the main character, which does not seem appropriate for winter and the background information about it being the summer, «**накидка**» was the most accurate equivalent.

The word *fedora* which stands for a specific type of hat with a curled brim (*fedora* | *meaning of fedora in Longman Dictionary of Contemporary English* | LDOCE. (n.d.)). was borrowed and transliterated to preserve its meaning and context, as words such as «**капелюх**» or «**кашкет**» stand out from the general text and are more characteristic of Ukrainian culture than American culture.

An *ascot* is a special type of tie, or rather a scarf of a specific shape that widens on both sides (*ascot* | *meaning of ascot in Merriam-Webster's Dictionary*. (n.d.)). This concept is also unfamiliar to Ukrainian readers. Therefore, to preserve authenticity in the translation, the word was borrowed and transliterated similarly to *fedora*, and a footnote with an explanation was added to the main text for convenience.

Rendering the color *taupe* in Ukrainian also poses challenges, as the colour itself is considered complex. *Taupe* is an earthy shade of brown and gray (*taupe* | *meaning of taupe in*

Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.)), rather than a specific color, so in Ukrainian, we convey it using the compound adjective «сіро-коричневий».

Continuing the theme of style, it is worth mentioning moments featuring famous people of the time, namely the renowned artist Andy Warhol and the hairdresser who invented his own haircutting technique, Vidal Sassoon.

(8-s) *I adored her Vidal Sassoon blunt cut.* (Rush, 2019)

(8-t) *Я обожнював її стрижку у техніці Відала Сасуна* (Раш/Завадська 2025)

(9-s) *I wore my black Andy Warhol turtleneck to accentuate the merchandise.* (Rush, 2019)

(9-t) *Я вдягнув чорну водолазку з Енді Ворголом, щоб підкреслити особливість товару.* (Раш/Завадська 2025)

Transliteration techniques were used to reproduce the names (in the case of Vidal – Відал and Warhol – Воргол) and transcription (Andy – Енді, Sassoon – Сасун).

However, it is worth noting that the notion of *blunt cut* is non-equivalent. The blunt cut is a haircutting technique invented by Vidal Sassoon that considers a face's features and shape, incorporating both sharp lines and soft curves into the haircut. (Sassoon Academy | *Heritage: Sassoon Academy*. (n.d.)).

For the sake of adequacy and recognizability, it was decided to translate this descriptively, given the numerous essential features that must be considered and communicated. The description technique is clearly defined by P. Volf (2020), who draws on the methods of Molina and Albir (2002). The translator can use the aforementioned method to improve the target audience's understanding of the word.

One of the most prominent trends of that time was the use of bright, checkered, and multicolored prints on clothing, particularly in line with the style of hippie culture, Rastafarians, and reggae performers.

The paisley print is mentioned several times in the text. Once, to draw a parallel and emphasize the similarity of this print to an infusoria shoe, and the second time, when the main character was under the influence of illegal substances. Several options were proposed for reproduction in Ukrainian, most of which were subsequently eliminated, leaving two: «турецький огірок» and «пейслі». «Турецький огірок» is a common name in Ukrainian and can be considered a complete equivalent; however, in our opinion, transcription is more appropriate, as it helps preserve the text's style and avoids making it too domesticated. Choosing the first option could create an undesirable effect of simplicity and domestication.

(10-s) *It looks sort of like paisley.* (Rush, 2019)

(10-t) *Виходить щось схоже на пейслі.* (Раш/Завадська 2025)

(11-s) *Inside, our leader was sleeping on a paisley pillow.* (Rush, 2019)

(11-t) *Там, в середині, наш лідер спав на подушці з візерунком пейслі.* (Раш/Завадська 2025)

(12-s) *I closed my eyes and saw stars, paisley, jellyfish.* (Rush, 2019)

(12-t) *Я заплющив очі і побачив зірки, пейслі, медуз.* (Раш/Завадська 2025)

The paragraph that follows provides examples of multiple aspects of material culture. According to B. Gatersleben's research (2014), owning an automobile is clearly associated with high material and social status as well as the expression of uniqueness and personal convictions.

(13-s) *...and best to do it at ten miles over the speed limit, in a brand-new white Cadillac.* (Rush, 2019)

(13-t) *...і найкраще це робити на 16 кілометрів швидше, ніж дозволено, у новенькому білому Кадилаку.* (Раш/Завадська 2025)

The car's name was transcribed rather than left in English, as Cadillac is a well-known brand and generally does not require clarification. It can also be argued that the word «кадилак» is already an established equivalent, as it is very common in both colloquial speech and literature.

Working with units of measurement, Cattryse (2016) argues that, in the modern understanding, adaptation makes the text more natural and understandable for the target audience, i.e., it ensures better compliance with the cultural and linguistic norms of translation. Therefore, for convenience, all units of measurement were converted to units commonly used in Ukraine (e.g., centimeters and kilograms).

(14-s) *He stopped his new **Thunderbird**. (Rush, 2019)*

(14-t) *Він зупинив свій новенький **Форд Тандерберд**. (Раш/Завадська 2025)*

This example is exceptional in the case of the car model. We decided to add the car's brand to make it easier for the reader to understand, given its recognizability. In rendering the name, we referred to F. Wang (2012) and his position on translating such notions. The author emphasizes that the translation of cars' proper names primarily involves rendering their authentic pronunciation (which might be considered a form of transcription or transliteration).

Thus, it is important not to spoil the car's name or its recognizability by translating it directly, but to leave a hint of the original name.

Therefore, we chose to transliterate Thunderbird as Тандерберд, since accurately reproducing English sounds in Ukrainian is difficult due to the asymmetry between the two sound systems. In particular, the fricative interdental sound [θ], which has no direct equivalent in Ukrainian, requires adherence to established transliteration rules rather than literal phonetic rendering.

A footnote was added regarding the high cost and prestige of this car at the time. The amplification technique was also employed, specifically by adding the car brand, which is more familiar to the audience and provides context for clarity.

The house and its interior also shape a child's personality. In the author's recollections, we see that the house was not only large but also filled with elements that reflect the owners' style and status, as well as their character and interests.

The following example mentions a private company that manufactures special decorative and protective wrap for kitchen facades (Formica, n.d., *Official website, main page*).

Such a transformation can be classified as transposition, i.e., changing the part of speech of a particular word (Hurtado & Molina, 2002). In English, the word wrap is polysemous and multifunctional, as it acts as both a verb and a noun. Thus, wrapped, the past participle of the verb wrap was rendered in Ukrainian as the noun «плівка».

(15-s) *The kitchen was immaculate, **wrapped in Formica**. (Rush, 2019)*

(15-t) *Кухня була бездоганною, її **прикрашала плівка Formica**. (Раш/Завадська 2025)*

Another highlight of the Rush family's impeccable home was a comment from Chris's grandmother, who is proud of her daughter and her «черепашки» scattered around the house. However, the translation of the chemical compound and its description was interesting. Saccharin is a sweetener or sugar substitute used in the food and pharmaceutical industries, primarily to impart a sweet taste to pills (Gao et al., 2024), as the quote confirms.

The technique of description was used for the translation. The word *saccharins* was explained and elaborated on as «солодкі порошкові сніжинки», which conveys *flakes of snow* only partially but also creates a dramatic effect.

(16-s) *The **turtle** was a pill case, and as Loey held it aloft, hundreds of **saccharins** fell like **flakes of snow**. (Rush, 2019)*

(16-t) *Ця черепаха слугувала коробочкою для пігулок, і коли Лої підняла її, сотні солодких порошкових сніжинок посипалися з неї.* (Раш/Завадська 2025)

Another sub-item of the study was references to music, cinema, literature, and all related aspects. P. Christiansen (2018) highlighted the significance of mass culture (including music, radio, television, and other media) in shaping identity while reiterating the influence of external factors and culture. The names of actors, musicians, TV show titles, and recordings are all included in the source text. Consequently, these words, phrases, and idioms can be considered realia of social culture.

The press, books, and magazines were of great importance and occupied a large part of the average American's life, and the main character of our work is no exception. The text mentions the names of magazines that inspired Chris to make changes in his appearance, interior design, and activities, among other things.

The European Commission's English Style Guide (2023) states that, since different kinds of press and their names are proper names, it is difficult to assess how well-known they are for the target audience. Thus, they are not aimed to be translated. At the same time, it is essential that the names of TV-related media, such as films, TV shows, and other entertaining programmes, may be translated or retained in their original form, at the translator's discretion. Considering the recommendations above, we have decided to use the borrowing strategy to maintain the magazines' original names.

(17-s) *I methodically followed the directions in **Family Circle magazine**.* (Rush, 2019)

(17-t) Я чітко слідував інструкціям з журналу «**Family Circle**» (Раш/Завадська 2025)

(18-s) Inspired by photos of hippie crash pads in **Life magazine**. (Rush, 2019)

(18-t) Натхненний фотографіями хіпі креш-педів у журналі «**Life**» (Раш/Завадська 2025)

Continuing the theme of leisure, it is essential to highlight the realia directly related to music and cinema. Delving into psychology and neuropsychology, it is worth noting that human perception of literature and music is based on similar emotional and cognitive impulses. As D. Omigie (2015) points out, both music and literature can evoke strong psychological and emotional responses, leading to a specific bond between the reader or listener and the author or artist, respectively.

Therefore, when considering the following examples, it is important to take into account not only the translator's view of the realia but also the emotional and stylistic coloring.

(19-s) Now **Jimi and Janis flickered** on my wall. (Rush, 2019)

(19-t) Тепер на моїй стіні **величалися Джимі та Дженіс**. (Раш/Завадська 2025)

In this sentence, the modulation technique was used to reproduce the word *flickered*, which can be directly translated as «**виблискували**» or «**миготіли**». However, given the author's warm feelings and admiration for these artists, it was decided to render it in Ukrainian using the word «**величалися**», which emphasizes the importance of these personalities in shaping the teenager's consciousness and self-awareness.

A striking example of pop culture's influence on teenagers is the moment in the boarding school when Chris, having changed his image by cutting his long hair into a pixie cut, which was considered feminine, returns to Low House. The kids line up in a circle and laugh at him, shouting various insults, including references to the horror film *Rosemary's Baby* and its lead actress, Mia Farrow. The image of this woman with short blonde hair stuck in their minds and served as an apt expression for bullying, allowing them to compare Chris to a woman and mock him.

We used the established equivalent technique, as the film title and the actress's name were readily available in media sources, and the actress's name was primarily transcribed.

(19-s) *Rosemary's Baby! It's Mia Farrow! (Rush, 2019)*

(19-t) *Дитина Розмарі! Це ж Мія Фероу! (Рау/Завадська 2025)*

Hope is one of the most influential feelings people can experience. The lyrics and melody of the well-known Christmas hymn "Stille Nacht, Heilige Nacht" were written in Austria in the early 1800s by Joseph Mohr and Franz Xaver Gruber, respectively. It was first performed at a Christmas service in Oberndorf's St. Nicholas Church, from which it spread worldwide (Silent Night Association, n.d., *official website*). It was born in times of instability and expresses humanity's deep desire for peace, hope, and spiritual unity, which is why it remains a symbol of Christmas reconciliation to this day. Similarly, this song has a profound therapeutic, calming effect on little Chris, who, in a state of drug intoxication, distracts himself from deep thoughts by humming it.

The title of the song was rendered using the established equivalent technique. For the convenience of readers, a footnote with an explanation was added, as well as the translation of the lyrics.

(20-s) I sang "Silent Night" to them in German. Stille Nacht! Heilige Nacht! Alles schläft; einsam wacht. (*Rush, 2019*)

(20-t) Я заспівав їм «Тиху Ніч». «Stille Nacht! Heil'ge Nacht! Alles schläft; einsam wacht». (*Рау/Завадська 2025*)

Religion is always a hot topic for discussion and an even greater challenge for translators, as it requires an understanding of the context, the characteristics of a particular religion, its customs, rituals, and more. According to A. Gieniusz (2019) argues that biblical translation in modern translation studies requires comprehensive research and an approach that includes the study of intercultural communication, linguistic clichés, and existing equivalents.

Chris Rush, who grew up in a devout Catholic family, occasionally refers to the Bible or certain sacred writings. The main difficulty was determining whether Ohienko's translation (1988) remains relevant or whether it needs to be revised and explained for non-religious readers.

The moment of clarification came when the author deviated from the original quote, which in the original reads, "My God, my God, why hast thou forsaken me?" (Gospel of Matthew 27:46). We can conclude that the version used in the original text was reproduced in this way to convey the feeling of abandonment of a specific group of people (Chris and his friends). The replacement of God with Lord demonstrates a desire to create an allusion rather than to quote a particular passage from the Bible, or may emphasize the inaccuracies of a child's memory and speech.

(21-s) "Lord, Lord, why hast Thou forsaken us?" (*Rush, 2019*)

(21-t) "Боже, Боже, чому ж ти нас покинув?" (*Рау/Завадська 2025*)

Similarly, Psalm 26:1/Psalm 27:1 (King James Version) was reproduced with reference to Ohienko's translation.

(22-s) *The Lord is my light and my salvation; whom shall I fear?*

The Lord is the strength of my life; of whom shall I be afraid?

(22-t) *Господь — то світло моє й спасіння моє, — кого маю боятися?* (*Rush, 2019*)

Господь — то твердиня мого життя, — кого маю лякатися? (*Рау/Завадська 2025*)

As Y. Ezeyi (2018) notes, biblical allusions are indirect references to events or symbols in the Holy Scriptures and constitute an important element of a work's metatextual structure.

However, allusions can be expressed not only through direct quotations or references to God, but also through wordplay or other stylistic devices. For example, Chris Rush conveyed a reference to Jesus Christ in the following example:

(23-s) *Relax, Christ-o-pher. (Rush, 2019)*

(21-t) *Розслабся, Христ-о-форе. (Раш/Завадська 2025)*

In the scene where Christopher's friend Pauli is reading the Cependium of Black Magic, the author used a pun to illustrate his religious beliefs and innocence against the backdrop of his companion, who plunged into the dark realm and the cult of Lucifer. Chris wants him to cover the book with a napkin as soon as he notices that. The main character's name is subsequently distorted with Pauli's pun to point out that he is a "saint one".

To endorse our decision to alter the name in translation, we would like to consider the word's etymology.

The Greek Χριστός ("Christos") means "Anointed One of God," and φέρω (*pherō*), which means "to carry," are the origins of the name "Christopher," or its variant "Christophoros." Therefore, the name mentioned implies "the one who bears Christ." (Behind the Name, n.d.) This variation was chosen because it is more prevalent in Church Slavonic and more familiar to the Ukrainian audience. For comic effect and to highlight the uniqueness, we preserved hyphenation.

America's 1960s and 1970s are renowned for the surge in youth drug use. Stephenson's (2018) research indicates that LSD played a significant role in the establishment of the counterculture throughout the 1960s. Drug, alcohol, and tobacco use eventually permeated the adolescent environment as well, impacting society and altering the reality of the day (Johnston, Bachman, O'Malley, Miech, & Patrick, 2024). Numerous realia that emphasize this subject are also present in the original text; therefore, we put extra effort into rendering them in the translation.

The hippie movement of that time sought enlightenment through drugs, breaking away from physical reality and immersing themselves in fantasies and trips. They believed that in this way they could reach heaven and know God.

According to Petrement (2023), LSD was seen as a means of discovering one's true self and escaping social restrictions in the 1960s. The counterculture sought a form of mysticism that transcended religious boundaries, made possible by the psychedelic experience.

The examples have a comical and absurd effect, as they clearly illustrate the justification for drug use by teenagers, as if it brings holiness and enlightenment rather than addiction and health problems. The reproduction of the concept of a hand job was controversial, as it has sexual connotations and can be translated in several ways. However, given the trends and traditions of Ukrainian translation, the expression was softened through variation and conveyed by the word «розпуста».

(24-s) *I'm looking for God, not a **hand job**. (Rush, 2019)*

(24-t) *Я шукаю Бога, а **не розпусту**. (Раш/Завадська 2025)*

In the following example, drugs are also portrayed and perceived by teenagers as a gift from higher powers, as indicated by the word sacrament. The word "sacrament" has Latin roots, namely *sacramentum*, which initially meant a sacred oath or act of consecration. Later, in Christian tradition, it acquired the meaning of a divine mystery through which the believer partakes of God's grace, for example, when receiving communion or participating in other sacraments, such as baptism or confession. In Ukrainian, it was reproduced literally using a literal translation technique, as the word «**ТАЇНСТВО**» is also associated with something mysterious or ecclesiastical.

(25-s) *Valentine said it's good for me-it's **from God**. It's a **sacrament**. (Rush, 2019)*

(25-t) *Валентин казав, що це «це добре для мене, це **таїнство від Бога**».*
(Раш/Завадська 2025)

In the late 1960s, a new type of LSD appeared in hippie and psychedelic youth culture, namely the Orange Sunshine pill. As Michael Barron notes in Vice magazine, the color of this pill

was a marketing ploy designed to make it recognizable, and the acid itself was renowned for its purity and quality.

As no equivalent has been created yet, we decided to use literal translation and introduce a new notion: **“Помаранчеве Сонце”**.

(26-s) "Orange Sunshine," he said. (*Rush, 2019*)

(26-t) “Помаранчеве сонце”, — сказав він. (*Раши/Завадська 2025*)

CONCLUSIONS

Translation remains a relevant field of research because, alongside global changes, new cultural concepts, slang, and jargon are emerging, and there is much unexplored material describing humanity's past and clearly conveying its characteristics.

A complex issue in this area is realia, i.e., mainly lexical units from different spheres of life that lack clear equivalents and are unfamiliar to the target audience. Given the diversity of such concepts, their classification is a difficult task, not only because of the lack of a unified classification system, but also because of their interrelationships. The same expression can be found in different spheres and have different connotations or subtexts, or such a lexical unit can fall into two groups at once. Therefore, it was essential to roughly divide them into groups to facilitate the work and to find or create a counterpart.

After calculating and analyzing the total number of realities, we identified the following groups that occur most frequently: 30% are realia of material culture, 20.8% are realia of social culture, and, with a slight gap, a large number of realia denoting customs and traditions at 16.7%. The least frequent were realia of ecology due to the lack of descriptions of the area and nature, with only 6.9%, and realia related to gestures and habits, with 11.1%.

Reproducing such linguistic units is a rather tricky task, as it requires proper translation skills: a combination of a high level of language proficiency and knowledge of the cultural sphere of a particular country. Such work is also painstaking due to the peculiarities and asymmetry of languages with different letter and sound systems, where the rules of transcription or transliteration may depend not only on established rules, but also on other factors.

In addition, many translation techniques were used simultaneously when working on a single sentence, phrase, or even word. Using statistical data, we found that the most commonly used techniques in our case were: descriptive translation (14.8%), amplification (12.9%), transcription (11.6%), and transliteration (9.7%). This distribution indicates work with the meanings of words and their explanations, which was our goal. The least frequently used techniques were variation (4.5%), literal translation (3.2%), and calquing (1.9%).

In conclusion, the topic of realia research is inexhaustible due to its multifaceted nature and inaccuracies in the theoretical sphere. Thus, we not only develop education and awareness, but also convey culture.

REFERENCES

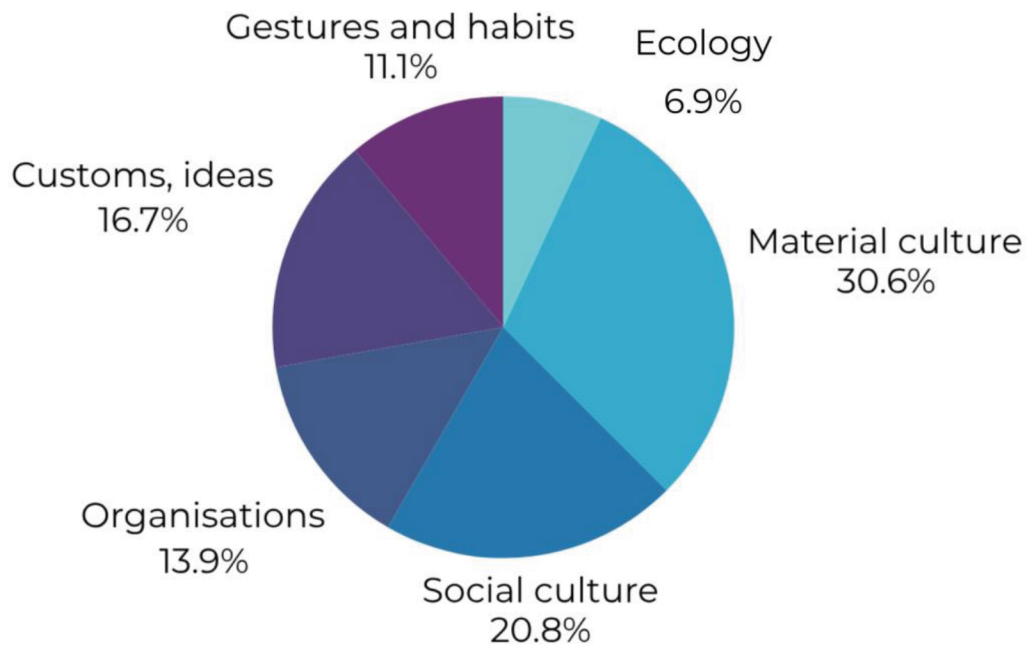
1. Кабінет Міністрів України. (2010). Про впорядкування транслітерації українського алфавіту латиницею (Постанова № 55). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2010-%D0%BF#Text>
2. Німчук, В. (2002). Проблеми українського правопису XX – початку XXI ст. Наукова думка. Retrieved from <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0008884>
3. Чернявська, О. К. (2022). Новітні тенденції європейської автобіографічної рефлексії. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.spec/25>
4. Зубач, О. А., & Трушковська, А. Д. (2024). Лексичні та граматичні трансформації в процесі перекладу (англійська–німецька). <https://doi.org/10.32782/2409-1154.2024.66.51>
5. Adhikari, B. (2023). Early childhood care and education in New Education Policy 2020: The foundation of learning. In *National Education Policy 2020: Reinvigorating education, issues, challenges and concerns* (1st ed., pp. 420–436). Chanakya Publication & Distributors.
6. Baker, M. (2011). *In other words: A coursebook on translation*. Routledge.
7. Blažytė, D., & Liubinienė, V. (2016). Culture-specific items (CSI) and their translation strategies in Martin Lindstrom's *Brand Sense*. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.0.29.16661>
8. Cambridge Dictionary. *Wrap*. Cambridge Dictionary Online. Retrieved November 15, 2025, from <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/wrap>
9. Carmagnani, P. (2014). The “coming-of-age story”: Narratives about growing up after the Bildungsroman. In *A Warm Mind-Shake*. Torino: Trauben.
10. Cattrysse, P. (2016). Cultural dimensions and an intercultural study of narratorial behavior. *The Journal of Internationalization and Localization*, 3(2), 113–132. <https://doi.org/10.1075/jial.3.2.01cat>
11. Christiansen, P. (2018). Review of *Orchestrating Public Opinion*. *The World of Music*, 9(1), 152–155. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/26970263>
12. Ezeyi, J. U. (2018). *Dealing with semantic deviations and allusions in literary text for translation: Focus on metaphors and biblical allusions*. SSRN. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3675018
13. European Commission. (2023). *English Style Guide*.
14. Formica. (n.d.). *Official website*. Retrieved November 10, 2025, from <https://www.formica.com/>
15. Gao, Y., Yin, L., Zhang, Y., Li, X., & Liu, L. (2024). Associations of saccharin intake with all-cause, cardiovascular and cancer mortality risk in USA adults. *British Journal of Nutrition*. <https://doi.org/10.1017/S000711452400xxx>
16. Gatersleben, B. (2014). Psychological motives for car use. In *Handbook of Sustainable Travel* (pp. 85–94). https://doi.org/10.1007/978-94-007-7034-8_6
17. Gieniusz, A. (2021). Bible translation in the context of translation studies. *Między Oryginałem a Przekładem*, 27(3/53), 7–10. Retrieved November 10, 2025, from <https://journals.akademicka.pl/moap/article/view/3857>
18. Goebel, L. (2019, April 2). Chris Rush lived through the fire to share the flame in *The Light Years*. *VICE Magazine*. Retrieved October 20, 2025, from <https://www.vice.com/en/article/chris-rush-lived-through-the-fire-to-share-the-flame-in-the-light-years/>
19. Heilpern, James and Brown, Earl Kjar and Smith, Zachary and Eggington, William, *Going Generic: A Linguistics Approach to Genericide in Trademark Law* (August 01, 2024). Retrieved November 14, 2025, from <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4937593>

20. Iorgulescu, A., & Marcu, M. (2018). Visible manifestations of corporate culture: Jargon. *Social Sciences and Education Research Review*, 5(2), 71–77.
21. Johnston, L. D., Bachman, J. G., O'Malley, P. M., Miech, R. A., & Patrick, M. E. (2024). *Monitoring the Future National Survey Results on Drug Use, 1975–2023*.
22. Kuleli, M. (2020). Culture specific items in literary texts and their translation based on foreignization and domestication strategies. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*(Ö7), 617–653.
<https://doi.org/10.29000/rumelide.811038>
23. Longman Dictionary of Contemporary English. Fedora. LDOCE Online.
Retrieved November 10, 2025, from <https://www.ldoceonline.com/dictionary/fedora>
24. Merriam-Webster. (n.d.). Ascot. Merriam-Webster.com Dictionary.
Retrieved November 10, 2025, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/ascot>
25. Millard, K. (2007). *Coming of age in contemporary American fiction*. Edinburgh University Press.
Retrieved November 13, 2025, from <https://www.istor.org/stable/10.3366/j.ctt1r24ws>
26. Molina, L., & Hurtado Albir, A. (2002). Translation techniques revisited: A dynamic and functionalist approach. *Meta*, 47(4), 498–512. <https://doi.org/10.7202/008033ar>
27. Newmark, P. (1988). *A textbook of translation*. Prentice Hall.
28. Omigie, D. (2015). Music and literature: Are there shared empathy and predictive mechanisms underlying their affective impact? *Frontiers in Psychology*, 6, 1250.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01250>
29. Oxford Learner's Dictionaries. (n.d.). Taupe.
Retrieved November 10, 2025, from <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/taupe>
30. Pettini, S. (2022). *The translation of realia and irrealia in game localization: Culture-specificity between realism and fictionality*. Routledge.
31. Petrement, M. S. (2023). Psychedelic therapy as reality transformation: A phenomenological approach. *Journal of Psychedelic Studies*, 7(1).
<https://doi.org/10.1556/2054.2023.00231>
32. Rush, C. (2019). *The Light Years*. Farrar, Straus and Giroux.
33. Sassoon Academy. *Heritage*.
Retrieved November 10, 2025, from <https://academy.sassoon-global.com/heritage.html>
34. Silent Night Association. (n.d.). *History of the song*.
Retrieved November 15, 2025, from <https://www.stillenacht.at/>
35. Tywoniak, E. E. (2010). Still hoping: A reflection on the cultural revolution of the 1960s. *ETC: A Review of General Semantics*, 67(3), 287–293.
36. Van Coillie, J., & McMartin, J. (Eds.). (2022). *Children's literature and translation: Texts and contexts*.
<https://doi.org/10.3366/ircl.2022.0459>
37. Volf, P. (2020). Translation techniques as a method for describing the results and classifying the types of translation solutions.
<https://doi.org/10.51708/apprtrans.v14n2.1171>
38. Wang, F. (2012). An approach to the translation of brand names. *Theory and Practice in Language Studies*, 2(9), 1945–1949.
<https://doi.org/10.4304/tpls.2.9.1945-1949>

APPENDICES

Appendix A

THE STATISTICS OF REALIA

Appendix B

TRANSLATION TECHNIQUES (L. Molina and A. Hurtado Albir)

